

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PŘÍPRAVNOU FÁZI
VÝSLEDKU SENIORA**

Autor práce:	Tomáš Král, DiS.
Studijní program:	Bezpečnostně právní činnost
Forma studia:	Kombinovaná
Vedoucí práce:	JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.
Katedra:	Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Tomáš Král, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Faktory ovlivňující přípravnou fázi výsledku seniora

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Factors Affecting the Preparatory Phase of Interviewing of a Senior

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2024

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem této bakalářské práce je objasnit faktory ovlivňující přípravnou fázi výsledků seniorů. Vedlejším cílem je zmapovat zkušenosti policistů, kteří se specializují na výsledky seniorů, a na základě analýzy získaných dat formulovat doporučení pro zlepšení procesu výsledků seniorů.

Student: Tomáš Král, DiS.	8. 11. 2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.	8. 11. 2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	2. 12. 2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	9. 12. 2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	10. 12. 2024 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanovi Kocíkovi, MBA, LL.M. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KRÁL, T. *Faktory ovlivňující přípravnou fázi výslechu seniora*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 62 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Klíčová slova: výslech seniorů, senior, faktory, psychologie

Tato bakalářská práce se zaměřuje na faktory ovlivňující přípravnou fázi výslechu seniora, což je téma významné vzhledem k rostoucí stárnoucí populaci. Senioři čelí psychologickým, sociálním a fyzickým faktorům, které mohou ovlivnit jejich schopnost spolupracovat při výslechu. Práce kombinuje teoretickou analýzu odborné literatury, která vysvětluje specifika výslechů seniorů, a kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření mezi policisty specializujícími se na tuto problematiku. Hlavním cílem je identifikovat faktory ovlivňující přípravu výslechů seniorů a formulovat doporučení pro zlepšení tohoto procesu.

ABSTRACT

KRÁL, T. *Factors Affecting the Preparatory Phase of Interviewing of a Senior*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 62 pgs. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA, LL.M.

Key words: senior interrogation, senior, factors, psychology

This bachelor's thesis focuses on factors influencing the preparatory phase of senior interrogation, a topic of growing importance due to the aging population. Seniors face psychological, social, and physical factors that may affect their ability to cooperate during interrogations. The thesis combines a theoretical analysis of scholarly literature, which explains the specifics of senior interrogations, with quantitative research conducted through a survey among police officers specializing in this field. The main objective is to identify factors affecting the preparation of senior interrogations and to formulate recommendations for improving of this process.

OBSAH

ÚVOD	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	11
2 CHARAKTERISTIKA SENIORŮ	12
3 VÝZNAM VÝSLECHU SENIORA	13
4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PŘÍPRAVNOU FÁZI VÝSLECHU SENIORA	15
4.1 Věk, fyziologické a psychické změny ve stáří	16
4.2 Vedení výslechu, přístup vyslychajícího	17
4.3 Čas, kdy je podána svědecká výpověď seniorem	19
4.4 Prostředí, kde je senior vyslýchán	19
4.5 Vliv předchozích zkušeností a znalosti seniora o vyšetřování	20
5 SPECIFIKA VÝSLECHŮ SENIORŮ	23
5.1 Taktika výslechu	24
6 VÝSLECHY	28
6.1 Druhy výslechů	28
6.2 Fáze výslechu	30
6.2.1 Přípravná fáze výslechu	30
6.2.2 Úvodní fáze výslechu – navázání kontaktu	32
6.2.3 Stádium souvislého líčení – monolog	33
6.2.4 Stádium otázek vyslychajícího a odpovědí vyslychaného – dialog	34
6.2.5 Dokumentace výslechu	35
7 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM – DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	37
7.1 Výzkumný problém	37
7.2 Cíl výzkumu	37
7.3 Výzkumné otázky	37
7.4 Metodika výzkumu	37
7.5 Výběr metodiky	38

7.6	Popis metodiky	38
7.7	Vzorek respondentů	38
7.8	Stanovení hypotéz	38
7.9	Dotazníkový formulář	39
8	VYHODNOCENÍ ŠETŘENÍ	40
8.1	Diskuze k výsledkům šetření	46
8.2	Vyhodnocení hypotéz	49
8.3	Doporučení pro praxi	50
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	54
	SEZNAM ZKRATEK	57
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	58
	SEZNAM PŘÍLOH	59

Úvod

Téma výslechu seniora je v dnešní době stále aktuálnější, a to nejen z hlediska rostoucího počtu starší populace, ale také kvůli specifickým výzvám, které tento proces přináší. Seniori se mohou stát účastníky výslechu jak v roli svědků, tak obětí či podezřelých. Klíčovým aspektem je jejich psychický i fyzický stav, který ovlivňuje schopnost komunikace, vnímání i samotný proces vybavování informací. Správný přístup k výslechu seniora je proto zásadní nejen pro zajištění spravedlnosti, ale i pro ochranu jejich důstojnosti a práv.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na faktory ovlivňující přípravnou fázi výslechu seniorů, protože správná příprava je nezbytná pro získání kvalitních informací a zajištění etického přístupu k této zranitelné skupině. Policisté, kteří vedou výslechy seniorů, čelí mnoha výzvám – od potřeby citlivého přístupu přes znalost psychologických aspektů až po přizpůsobení prostředí výslechu. Zásadní roli v tomto procesu hraje výslechová místnost, která by měla být uzpůsobena potřebám seniorů, eliminovat rušivé faktory a navozovat pocit bezpečí. Nevhodné prostředí může vést ke zvýšené úzkosti, nesoustředěnosti a zkreslení výpovědi, což může mít negativní dopad na kvalitu získaných informací.

Přínos této práce spočívá v rozšíření znalostí o problematice výslechu seniorů a v popisu vhodných metod, které mohou napomoci nejen odborníkům v oblasti kriminalistiky, ale i dalším profesím, které se s touto skupinou setkávají. Správná komunikace a přizpůsobení výslechových technik mohou nejen zvýšit kvalitu získaných informací, ale zároveň ochránit seniory před sekundární viktimizací. Zlepšení výslechových postupů může vést k přesnějším a spolehlivějším výpovědím, což má zásadní význam pro spravedlnost i prevenci kriminality.

Práce je rozdělena do dvou částí: teoretické a praktické. V první kapitole je vymezen cíl a metodika práce. Druhá kapitola se věnuje charakteristice seniorů, přičemž třetí kapitola zdůrazňuje význam výslechu seniorů v rámci trestního řízení. Stěžejní částí práce je čtvrtá kapitola, která detailně analyzuje faktory ovlivňující přípravnou fázi výslechu seniorů, včetně věkových, fyziologických a psychických změn, vlivu vedení výslechu, času, prostředí a předchozích zkušeností seniorů s vyšetřováním. Pátá kapitola se zaměřuje na specifika výslechu seniorů, včetně jejich zvýšené sugestibility a emočního stavu. Šestá kapitola podrobně rozebírá samotný výslech, jeho druhy, fáze a taktiku,

příčemž klade důraz na kriminalisticko-taktické metody a přizpůsobení procesu individuálním potřebám seniorů.

Praktická část práce se zaměřuje na dotazníkové šetření mezi policisty provádějící výslechy seniorů. Cílem je identifikovat klíčové faktory ovlivňující výslechy, včetně psychologických aspektů, fyzického stavu a optimálních podmínek výslechu. Výsledky budou statisticky vyhodnoceny a prezentovány pomocí grafů, což umožní formulaci doporučení pro zlepšení praxe.

Tato práce by měla přispět k lepšímu pochopení specifik výslechu seniorů a zároveň nabídnout užitečné podněty pro jeho efektivnější provádění. Očekává se, že výstupy této práce mohou sloužit nejen jako teoretický základ, ale i jako praktická doporučení pro odborníky, kteří se s výslechem seniorů setkávají v praxi.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je popsat klíčové faktory ovlivňující přípravnou fázi výslechu seniorů, přičemž se zaměřuje na psychologické, sociální a fyzické aspekty, které mohou ovlivnit jejich schopnost spolupracovat a poskytovat informace během výslechu. Dílčím cílem je také zmapovat zkušenosti policistů specializujících se na výslechy seniorů a formulovat na základě těchto zkušeností doporučení pro zlepšení procesu výslechu. Práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části bude použita metoda analýzy odborné literatury, která se zaměřuje na specifika výslechu seniorů, a to zejména na kognitivní a psychologické faktory ovlivňující jejich schopnost spolupracovat. Pro praktickou část bude proveden kvantitativní výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření mezi policisty, kteří provádějí výslechy seniorů. Tento výzkum bude zaměřen na jejich zkušenosti, přístupy a metodologie, které uplatňují při práci se seniory. Získaná data budou vyhodnocena a zpracována pomocí grafů. Následně bude navrženo doporučení vycházející z výsledků šetření.

2 Charakteristika seniorů

Termín „senior“ se běžně používá k označení starších osob, obvykle těch, které dosáhly důchodového věku. V České republice je tento věk stanoven na 65 let, avšak ve vědeckých i sociálních kontextech se může hranice lišit. Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje seniory jako osoby starší 60 let, zatímco některé sociologické přístupy považují za seniory již osoby starší 55 let.

Stáří lze rozdělit do několika fází:

- **Raný senior (60–74 let)** – období aktivního stáří, kdy si člověk často udržuje vysokou míru soběstačnosti.
- **Střední senior (75–89 let)** – dochází k přirozenému úbytku fyzických i kognitivních schopností.
- **Pozdní senior (90+ let)** – fáze, kdy je obvykle nutná intenzivnější péče a asistence.

Stárnutí je přirozený proces, který ovlivňuje člověka po fyzické, psychické i sociální stránce. Z biologického hlediska dochází k postupnému úbytku svalové síly, zpomalení metabolismu a zhoršení smyslových funkcí, jako je sluch či zrak. Tyto změny mohou mít vliv na vnímání okolí, schopnost soustředění i celkovou vitalitu seniora.

V roce 2023 žilo v ČR přibližně 2 237 322 osob ve věku 65 a více let. Podle demografických predikcí bude v Česku v roce 2040 více než 470 tisíc osob ve věku 85 a více let, a do roku 2050 se tento počet zvýší na 505 tisíc. V roce 2023 měly ženy ve věku 65 let před sebou průměrně dalších 20,4 let života, zatímco muži stejného věku 16,7 roku.

Nejčastější příčinou úmrtí u seniorů je chronická ischemická choroba srdeční a na druhém místě stojí cévní mozková mrtvice.¹

¹ ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Senioři v ČR v datech* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, n.d. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/seniori-v-cr-v-datech-ajnoatmxkq>

3 Význam výslechu seniora

Výslech seniora představuje důležitý procesní úkon, který hraje zásadní roli při objasňování trestné činnosti. Senioři mohou vystupovat v různých procesních postaveních, ať už jako svědci, poškození nebo obvinění, přičemž každý z těchto případů přináší specifické výzvy. Vzhledem k fyzickým, psychologickým a sociálním aspektům stáří je nezbytné přistupovat k výslechům seniorů citlivě a přizpůsobit jejich průběh individuálním potřebám vyslýchaného. Nesprávně vedený výslech může vést nejen k sekundární viktimizaci, tedy k prohloubení psychické újmy seniora, ale také ke zkreslení informací, které mohou být důležité pro další vyšetřování.²

Senioři jsou specifickou skupinou obyvatel, která se v trestním řízení objevuje v několika rolích. Jako svědci mohou poskytnout důležité informace o průběhu trestné činnosti, kterou pozorovali, přičemž jejich výpověď může být ovlivněna oslabenou pamětí, zpomalenými kognitivními procesy či zvýšenou sugestibilitou. Jako poškození se často stávají oběťmi trestné činnosti, především podvodů, majetkových trestných činů a fyzického či psychického násilí, což vyžaduje citlivý přístup při výslechu. Pokud se senior ocitne v postavení obviněného, je nutné zohlednit nejen jeho zdravotní stav a případná kognitivní omezení, ale i specifické okolnosti, které jej mohly k trestnému činu vést.³

Výslech seniorů je důležitý zejména v případech, kdy mohou svou výpověď přispět k objasnění skutkového stavu věci. Často se jedná o situace, kdy byli přímými svědky trestné činnosti, například krádeže, vloupání či násilného činu, a jejich výpověď představuje klíčový důkaz. Senioři se však mohou stát také oběťmi trestných činů, přičemž nejčastěji jde o podvodná jednání, která využívají jejich důvěřivosti a omezených možností ověřování pravdivosti informací. Typickými příklady jsou podvody formou falešných vnuků, kdy pachatelé kontaktují seniory s legendou, že jsou jejich příbuzní v nouzi a potřebují finanční pomoc, nebo různé investiční a telefonní podvody, které seniory připravují o úspory. Kromě majetkové trestné činnosti se senioři mohou stát také oběťmi domácího násilí, ať už ze strany rodinných příslušníků nebo pečovatелů, což jsou případy, které často zůstávají neohlášené ze strachu, studu nebo závislosti na agresorovi.⁴

² MATOCHOVÁ, J. *Psychologie práva: speciální část*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008, s. 64–69. ISBN 978-80-248-1929-7.

³ ČÍRTKOVÁ, L. a VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007, s. 56–62. ISBN 978-80-247-2014-2.

⁴ BALABÁN, M. Výslech. *Křesťanská revue*, 2019, roč. 86, s. 12–13. ISSN 0023-4613.

Senioři jsou navíc častým terčem fyzických útoků a loupeží, protože pachatelé je vnímají jako snadno zranitelné oběti. Jejich schopnost se bránit je výrazně snížena a v některých případech jsou natolik zstrašeni, že se obávají o událostech vypovídat. V těchto případech je nezbytné, aby výslech probíhal v prostředí, kde se senior cítí bezpečně a kde mu bude poskytnuta dostatečná podpora. Pokud se senior ocitne v roli obviněného, může se jednat například o případy maření výkonu úředního rozhodnutí, úmyslného ublížení na zdraví nebo zanedbání povinné výživy. V těchto situacích je nutné důkladně zhodnotit zdravotní stav seniora, jeho mentální schopnosti a celkové okolnosti, které mohly vést k páchaní trestné činnosti.⁵

Statistické údaje ukazují, že senioři jsou stále častěji oběťmi trestné činnosti. Podle Zprávy o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2022 bylo evidováno 2 964 seniorů ve věku nad 65 let jako obětí trestných činů, což představovalo 10,2 % z celkového počtu obětí. Nejčastějšími trestnými činy páchanými na seniorech byly podvody (45 %), krádeže (30 %) a loupeže (15 %). Mezi lety 2022 a 2023 došlo k 40% nárůstu internetových podvodů zaměřených na seniory, přičemž se ukázalo, že významná část této věkové skupiny má omezenou schopnost rozpoznat podvodné jednání na internetu. Odhaduje se, že přibližně 30 % trestných činů páchaných na seniorech zůstává neohlášeno, a to především z důvodu strachu, studu nebo nedůvěry v orgány činné v trestním řízení.⁶

Význam výslechu seniora tedy nespočívá pouze v získání informací potřebných pro vyšetřování, ale také v zajištění jejich ochrany a bezpečí. S ohledem na jejich specifické potřeby je nezbytné, aby výslech probíhal s maximální citlivostí, respektem a trpělivostí, přičemž je důležité přizpůsobit komunikační styl fyziologickým a psychologickým možnostem seniora. Dostupné statistiky zároveň ukazují, že kriminalita páchaná na seniorech je závažným problémem, kterému je třeba věnovat zvýšenou pozornost. Právě citlivý a správně vedený výslech může napomoci nejen spravedlivému vyřešení konkrétního případu, ale i prevenci dalšího viktimizování seniorů, a tím přispět k jejich ochraně a důvěře v právní systém.

⁵ ČÍRTKOVÁ, L. a VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007, s. 56–62. ISBN 978-80-247-2014-2.

⁶ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2022* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2022. [cit. 2024-12-06]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>

4 Faktory ovlivňující přípravnou fázi výslechu seniora

V přípravné fázi výslechu musí být policista připraven a počítat s faktory, které mohou ovlivnit průběh výslechů, a přizpůsobit tomuto specifickému přístupu jak přípravu, tak vedení samotného výslechu. Tato kapitola se bude věnovat především klíčovým faktorům které, můžou přípravnou fázi výslechů seniorů ovlivnit.

Senioři jsou jednou z nejvíce ohrožených skupin obyvatelstva, jsou v mnoha případech oběťmi trestných činů (např. okradení seniora, vloupání do jeho obydlí, týrání seniora a další), ale také svědky trestných činů, kdy je nutné je vyslechnout, což má svá specifika. Kvalita života seniorů se s přibývajícím věkem mnohdy zhoršuje, řada seniorů však ještě i v důchodovém věku pracuje, podniká, žije aktivním životem.⁷

Problematika stárnutí a stáří je zejména v důsledku demografického stárnutí naší populace často diskutovaným tématem v řadách odborné i širší veřejnosti. Mnoho rodin dnes pečuje o seniora v rodinném prostředí, někteří pobývají v institucionální péči, např. v domovech pro seniory. Stát se svědkem nějakého nekalého činu (např. krádeže, vloupání, zabití, vraždy a dalších závažných trestných činů) může každý z nás. Žijeme ve společnosti, ze které pomalu mizí úcta a respekt, mění se hodnoty společnosti, životní styl, mění se společnost jako celek, a to také v důsledku globalizace, využívání moderních technologií apod.⁸

Je možné konstatovat, že mezi jedny z hlavních faktorů, které ovlivňují či mohou ovlivňovat výslech seniorů je věk, fyziologické a psychické změny se stářím související, z hlediska samotného výslechu jsou to čas, vedení výslechu, osobnost toho, kdo výslech se seniorem vede, významnou roli sehrávají emoce a stres, vnímání svědectví seniorem, to, co jako svědek prožil či zažil. V neposlední řadě je to místo či prostředí, ve kterém je výslech veden, které ovlivňuje významnou měrou samotný výslech.⁹

U seniorů coby svědků, a nejen u nich, sehrávají významnou roli znalosti z oboru psychologie. Senioři mohou trpět různými poruchami (např. poruchy myšlení, vnímání, jednání, paměti, intelektu, osobnosti, vědomí či emotivity). Mezi organickými duševními poruchami u seniorů se jedná zejména o syndrom demence, může se jednat také o různé

⁷ DVOŘÁČKOVÁ, D. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3.

⁸ Tamtéž.

⁹ SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu: v domovech pro seniory*. 4., aktualiz. vyd. Psyché. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3.

poruchy duševní a poruchy chování vyvolané např. požíváním alkoholu a dalších návykových látek. Výjimkou nejsou ani poruchy neurotické, afektivní anebo schizofrenie či mentální retardace.¹⁰

4.1 Věk, fyziologické a psychické změny ve stáří

Stáří je společenský fenomén se svými kladnými i zápornými stránkami, má své projevy, příznaky, dochází k mnoha změnám, včetně změn v životní orientaci, jedná se o chápání vlastní role ve stáří (konstruktivní strategie, strategie závislosti, hostility, sebenenávisti či strategie obranná). Senioři většinou pobývají doma, mívají dostatek času a také přehled o dění kolem sebe. Ve stáří dochází ke změně potřeb seniorů. Období stáří bývá společnosti často chápáno jako období nemocí, samoty, nesoběstačnosti. Tato problematika je stále aktuálnější z hlediska politického, ekonomického a sociálního.¹¹

Jak je z výše uvedeného patrné, stáří doprovází psychické i fyziologické uměny. Např. ztráta sluchu, zraku anebo obojího může výrazně zhoršit průběh výsledku. Mají také již problémy s pamětí, což je u výsledku velmi důležité. Mnohdy si nedokážou dát dohromady všechny souvislosti. Nezáleží, zda se jedná o muže či ženu, je mnoho vlivů, které mohou seniora při výsledku ovlivnit pozitivním i negativním směrem.¹²

Výsledky mají svou historii, jsou užívány moderní metody výsledku, kdy je nutné spolupracovat i s jinými odborníky (např. psycholog, psychiatr a další). Výsledek seniora má svůj cíl, a to sběr co nejvíce informací, postřehů, situací či událostí, které byl seniorem svědkem. Při výsledku by měla být vždy dodržována etická pravidla. Otázky by měly být kladeny logicky, získané informace musí být ověřitelné. Policisté a kriminalisté jsou profesionálové a ví, jak mají výsledek vést. Důležité je dodržovat zákonná opatření.¹³

Staří lidé se již potýkají s různými nemocemi, případně s psychickými problémy, zhoršují se již veškeré funkce, snižuje se pohyblivost. Někteří senioři žijí aktivním životem, cestují, studují na Univerzitách třetího věku, jiní mají vážné zdravotní problémy a často je jejich jedinou spojnici s okolním světem pohled z okna, kdy mívají dobrý přehled o lidech z okolí, o režimu některých sousedů apod. Bývají tedy mnohdy svědky,

¹⁰ SPURNÝ, J. *Psychologie výsledku: v domovech pro seniory*. 4., aktualiz. vyd. Psyché. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3.

¹¹ DVOŘÁČKOVÁ, D. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3.

¹² Tamtéž.

¹³ Tamtéž.

kteří mohou poskytnout mnoho užitečných informací k dopadení pachatele závažné trestné činnosti, které jsou svědkem. Z hlediska paměti, zraku či sluchu to může být ale horší, stejně tak si mohou v pokročilém věku již mnoho věcí přikreslovat či zkreslovat. Je pak na zkušeném policistovi či kriminalistovi, který vede výslech, aby jej vedl správným směrem a vyhodnotil výslech správně.

V případě problémů se sluchem nebo zrakem je vhodné zajistit odpovídající podpůrné prostředky, například sluchadla, silné osvětlení nebo písemné otázky, aby senioři mohli správně reagovat. Také je nezbytné mít na paměti, že starší lidé mohou mít omezenou schopnost se soustředit po delší dobu, což může ovlivnit jejich schopnost reagovat na komplexní otázky. Je tedy dobré výslech dělit do několika kratších intervalů, aby byl svědek schopen zůstat soustředěný a neztrácel se v detailech.

4.2 Vedení výslechu, přístup vyslýchajícího

Při výslechu nejen seniorů jsou upřesněny údaje o vyslýchaném seniorovi, kromě základních údajů (jméno, bydliště atd., tj. zjišťování totožnosti) se jedná také o prověření, zda se nejedná o svědka dříve trestaného či v podmínce, zda se jedná o svědka, který může být zároveň podezřelým ze spáchání trestného činu, specifické jsou výslechy právě seniorů, a to nejen z hlediska vyššího věku, ale také nemocí.¹⁴

Někteří svědci si vymýšlejí, mnohou uvádět zavádějící a nepřesné informace. Jsou však poučeni o svých právech a povinnostech, jsou seznámeni s předmětem výslechu. Někteří staří lidé, kteří se stali svědky spáchání trestného činu vypovídat nechtějí, nechtějí jít k výslechu. Při výslechu jsou rozklíčovány rozpory mezi výpověďmi vícero svědků, jsou zjišťovány veškeré informace k objasnění spáchaného trestného činu.¹⁵

Každý případ, kterým se policisté anebo kriminalisté zabývají je individuální. Stal se v určitém čase, má různou závažnost, motiv, důsledky. Svědek zaznamenal určité informace, které má ve své paměti, což může být právě u seniorů problém, zejména když je nutné zjistit např. přesný čas spáchání trestného činu apod. U výslechů, a to nejen seniora, sehrávají významnou roli emoce, stres, morálka, životní zkušenosti, znalosti apod. Lidé vnímají spoustu informací, které však nedovedou poté např. dobře popsat,

¹⁴ GEORGI, H., DRAGOMIRECKÁ, E. a JAROLÍMOVÁ, E. *Psychologie stárnutí a stáří: v domovech pro seniory*. 4., aktualiz. vyd. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5065-6.

¹⁵ SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3.

mnohdy si neuvědomí, že i sebemenší a pro svědka – seniora bezvýznamná informace může mít pak rozhodující vliv při soudním líčení, při obvinění pachatele z trestného činu.¹⁶

Při výslechu dochází ke komunikaci, a to jak verbální, tak neverbální, k psychologickému působení, kdy jsou využívány různé způsoby výslechu. Lidé si často pamatují mnoho podnětů z okolí, např. barvu, zvuky, většinou však vnímají určité věci např. z hlediska své bývalé profese, prostředí, ve kterém žijí apod. Mnohdy může senior poskytnout řadu informací, které se ukážou jako bezvýznamné pro daný případ. Často mu uniknou právě důležité věci, což je ale také na policistech a kriminalistech, aby se „správně ptali“. Svědek – senior si může na spoustu dalších informací vzpomenout až po výslechu, kdy potřebuje vstřebat prostředí, ve kterém byl vyslýchán, přístup a použité metody vyslýchající.¹⁷

Výslech by neměl být, pokud to není nutné, rušen, senior by se měl zbavit zbytečného stresu, zklidnit své emoce. Být svědkem trestného činu není jistě nic příjemného, záleží na tom, o jaký potenciální trestný čin se jedná, jak může výpověď svědka – seniora ovlivnit rozhodnutí soudu a další. Každý, kdo se stal svědkem spáchání méně či více závažného trestného činu musí tuto situaci vstřebat, vyrovnat se s ní (např. svědek znásilnění, vraždy atd.). Mnoho starých lidí má tendenci spíše vše co nejdříve vytěsnit. Záleží tedy na vyšším věku, na řadě faktorů, které mohou svědeckou výpověď ovlivnit.¹⁸

Vyslýchající by neměl být arogantní, nepříjemný, ale měl by navázat s vyslýchaným seniorem důvěru, měl by ho při výslechu vést a pokládat mu jednoduché, ale přesné otázky, na které senior odpovídá. Při výslechu si ne vždy každý svědek vzpomene na všechny vjemy či zážitky, na které drobnosti, je pak možné oslovit svědka případně znovu dle nutnosti k danému případu a jeho šetření a vyslechnout jej znovu a poté výslechy vyhodnotit.

¹⁶ SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Tamtéž.

4.3 Čas, kdy je podána svědecká výpověď seniorem

Významnou roli sehrává také čas, kdy slábne intenzita prožitků. Zvláště u seniorů sehrává výraznou roli, a to z hlediska horší paměti. Výslech je tedy nutné provést co nejdříve, dokud má senior vše ještě v paměti uchováno a na spoustu věcí si vzpomene, po určitém čase si většinou již nedovede spoustu věcí vybavit. To může být pak příčinou chybného hodnocení výslechu, zlehčování věrohodnosti výslechu.¹⁹

Informace svědka – seniora mohou být zkresleny, přikrášleny, může dojít k nepřesným formulacím. Vyslýchaný senior mohl zažít šok, velký stres, své sehrávají také emoce, a v neposlední řadě zdravotní stav seniora, jeho pohled na svět, prostředí, ve kterém se výslech odehrává, osobnost policisty či kriminalisty, který výslechu svědka – seniora vede apod.²⁰

Je zřejmé, že zejména u svědků – seniorů by mělo být přistoupeno k výslechu co nejdříve, aby byl výslech nezkraslený a zavádějící. Důvodem je zhoršující se paměť seniorů, svou negativní roli mohou sehrát emoce, prožitý stres a další negativa.

4.4 Prostor, kde je senior vyslýchán

Prostředí, ve kterém se výslech seniora odehrává, hraje zásadní roli při zajištění jeho efektivity, přesnosti a etiky. Vzhledem k fyzickým a psychickým změnám souvisejícím se stářím je důležité vytvořit podmínky, které minimalizují stres a umožní seniorovi podat co nejvěrohodnější a nejúplnější výpověď.

V současnosti jsou výslechy seniorů často realizovány v běžných policejních kancelářích, což nemusí být vždy ideální. Standardní výslechová prostředí mohou být pro starší osoby příliš formální, chladná a vyvolávat stres. Výzkumy ukazují, že nevhodné prostředí může vést ke zvýšené úzkosti a negativně ovlivnit schopnost seniora vybavit si události. Proto je vhodné, aby výslechy probíhaly v klidném a přívětivém prostředí přizpůsobeném specifickým potřebám starších osob.²¹

¹⁹ SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3.

²⁰ Tamtéž.

²¹ GRANBOM, M. et al. A public health perspective to environmental barriers and accessibility problems for senior citizens living in ordinary housing. *BMC Public Health*, 2016, roč. 16, č. 1, s. 1–11. DOI: 10.1186/s12889-016-3369-2.

V některých případech se výslech seniorů uskutečňuje v jejich domácím prostředí nebo v sociálních zařízeních, kde se cítí bezpečněji a komfortněji. Tento přístup může přispět ke snížení stresu a zajistit větší autenticitu výpovědi. Avšak i v těchto případech je třeba dbát na procesní pravidla, která zajišťují zákonnost a objektivitu výslechu.²²

Důležité je také, aby prostředí bylo co nejvíce přizpůsobeno individuálním potřebám seniora. Například, pokud má senior problémy se sluchem nebo zrakem, je vhodné zajistit, aby bylo v místnosti dostatečné osvětlení a aby byly používány sluchové pomůcky, pokud jsou potřeba. Příliš mnoho rušivých elementů, jako je hluk nebo příliš mnoho lidí v místnosti, může výrazně ovlivnit schopnost seniora soustředit se a správně vnímat otázky a odpovědi. V ideálním případě by měla být místnost vyhrazena pouze pro výslech, bez zbytečných přerušování, a měla by mít příjemné a pohodlné sezení, které by mělo zabránit fyzickému nepohodlí.

V neposlední řadě by mělo být zajištěno, aby prostředí nevyvolávalo pocit tlaku nebo zastrašování. K tomu může přispět nejen design místnosti, ale i samotný přístup vyslýchajícího. Důraz by měl být kladen na přátelský, ale zároveň profesionální přístup, který seniorovi umožní cítit se v bezpečí. Vhodně zvolené prostředí podporuje nejen kvalitní výpověď, ale i etické zacházení s osobními údaji a emocemi seniora během výslechu.

4.5 Vliv předchozích zkušeností a znalostí seniora o vyšetřování

Předchozí zkušenosti a znalosti seniora o vyšetřování mohou významně ovlivnit jeho schopnost poskytnout relevantní, přesnou a objektivní svědeckou výpověď. Starší lidé, kteří v minulosti měli zkušenosti s právním systémem, policií nebo jinými formami vyšetřování, mohou mít specifické očekávání, názory nebo předsudky, které ovlivňují jejich chování během výslechu. Na druhou stranu, senioři, kteří nemají přímou zkušenost s vyšetřováním, mohou reagovat jinak v závislosti na své představě o právním procesu a autoritách.

Předchozí zkušenosti s policií a právním systémem

Pokud měl senior v minulosti nějakou přímou zkušenost s policií nebo soudním řízením, mohou tyto zážitky ovlivnit jeho vnímání celého vyšetřovacího procesu.

²² VRIJ, A. et al. Psychological perspectives on interrogation. *Perspectives on Psychological Science*, 2017, roč. 12, č. 6, s. 927–955. DOI: 10.1177/1745691617706515.

Pozitivní zkušenosti mohou vést k větší důvěře v orgány činné v trestním řízení a větší ochotě spolupracovat. Naopak negativní nebo traumatické zkušenosti mohou vyvolat nedůvěru, strach nebo odpor vůči výsledku, což může ztížit získání přesných informací.

- **Pozitivní zkušenosti:** Senior, který má pozitivní zkušenosti s policií nebo právním systémem, může být ochotnější sdílet své informace a spolupracovat s vyšetřovateli. Je pravděpodobnější, že bude mít kladný vztah k autoritám a bude otevřený výsledku.
- **Negativní zkušenosti:** Naopak senior, který měl v minulosti negativní zkušenost s policií (např. nesprávné zacházení, obvinění, které se později ukázalo jako nepodložené, nebo jiná forma nepravosti), může mít tendenci vyhýbat se spolupráci nebo dokonce poskytovat nepravdivé informace. Tato nedůvěra může výrazně ovlivnit průběh výsledku a vyžaduje citlivý přístup ze strany vyšetřovatele.

Znalosti seniora o vyšetřovacím procesu

Starší lidé, kteří měli možnost seznámit se s právním nebo vyšetřovacím procesem, ať už prostřednictvím médií, literatury nebo osobních zkušeností, mohou mít představy o tom, jak by měl výsledek probíhat. To může mít několik dopadů na jejich výpověď:

- **Reálné znalosti:** Senioři, kteří jsou informováni o fungování právního systému a vyšetřování, mohou mít tendenci lépe porozumět tomu, co se od nich očekává během výsledku. Mohou být schopni lépe reagovat na otázky, strukturovat své odpovědi a poskytovat podrobnosti, které mohou být pro vyšetřování důležité.
- **Přehnaná očekávání nebo dezinformace:** Na druhou stranu senioři, kteří získali své informace z neověřených zdrojů, jako jsou filmy, novinové zprávy nebo osobní mýty, mohou mít mylné představy o tom, jak by výsledek měl probíhat. Mohou se obávat toho, že budou pod tlakem, nebo naopak mohou mít přehnané očekávání ohledně výsledků výsledku. Tyto mylné představy mohou ovlivnit jejich chování při výsledku, a tím i kvalitu získaných informací.

Důvěra v právní systém

Senioři, kteří mají obecně pozitivní vztah k právnímu systému, mohou být ochotnější poskytnout relevantní a pravdivé informace. Důvěra v policii a soudy může posílit ochotu spolupracovat a vést k větší otevřenosti během výsledku. Naopak senioři, kteří v minulosti zažili zklamání ze systému, mohou být skeptičtí vůči vyšetřovatelům,

což ovlivní jejich ochotu mluvit pravdu, nebo sdílet podrobnosti o událostech, které mohou být pro vyšetřování klíčové.

- **Vysoká důvěra v právní systém:** Senior s vysokou důvěrou v právní systém bude pravděpodobně nápomocný, otevřený a ochotný spolupracovat. To může usnadnit proces sběru informací a umožnit vyšetřovatelům získat jasnější obraz o události.
- **Nízká důvěra v právní systém:** Naopak, nízká důvěra v systém může vést k uzavřenosti, zatahování informací, nebo dokonce k vytvoření lživých výpovědí z obavy, že by se mohl dostat do problémů. Tento faktor je zásadní pro schopnost získat přesné a věrohodné informace.

Vliv přítomnosti vyšetřovatele

Vliv osoby, která provádí výslech, na základě zkušeností seniora se také liší. Pokud má senior negativní zkušenosti s policií, může být více rezervovaný nebo neochotný sdílet informace, i když jsou pro vyšetřování důležité. Naproti tomu pozitivní přístup vyšetřovatele, jeho profesionální a empatické jednání může povzbudit seniora k otevřenější komunikaci. Opatrnost, trpělivost a schopnost vyslychajícího se přizpůsobit konkrétní situaci seniora jsou klíčové.

Předsudky vůči autoritám

Senioři mohou mít hluboko zakořeněné předsudky vůči autoritám, které se mohou projevit během výslechu. V některých případech mohou být ovlivněni historickými nebo sociálními faktory, které formovaly jejich vztah k policii a právnímu systému. Tyto předsudky mohou mít vliv na ochotu spolupracovat nebo na způsob, jakým reagují na otázky, což může komplikovat získání přesných informací.

5 Specifika výsledků seniorů

Výslech seniora je spojen s rozličnými specifiky, která mají bezprostřední souvislost s jeho věkem a životní etapou, v níž se zrovna nalézá. Pokud senior již není zcela psychicky zdravý, jeho výpověď postrádá patřičnou věrohodnost a je možné předpokládat, že bez existence dalších důkazů nebo přiznání pachatele bude seniorova výpověď v pozici svědka zpochybněna. Většina seniorů si navíc uvědomuje význam svojí výpovědi a chce pomoci, což má za následek, že se výpadky paměti v průběhu výslechu snaží nahradit rozličnými konfabulacemi, na což musí také vyslychající pamatovat.²³

V odborné literatuře je ve spojitosti se specifiky výslechu seniorů zdůrazňována zvýšená sugestibilita seniorů. Ta spočívá v tom, že senior vycítí, co se od něj během výslechu očekává. Vyskytuje se mnoho případů, kdy byli senioři ochotni odvolat svoji původní výpověď a nahradit ji smyšlenou, která byla v souladu s představou vyslychajícího. Zmiňovaná sugestibilita seniorů není v rozporu s tím, že tyto osoby jsou velmi nedůvěřivé.²⁴

Na seniory podobně jako na mládež nepůsobí dobře ani opakované výslechy. Je to zaviněno tím, že trpí strachem, jestli u předchozího výslechu neuvedli nějaké jiné informace. Na seniory by také neměl být vyvíjen žádný nátlak, protože výsledkem se může stát zhoršení jejich psychického stavu, které zapříčiní, že dotyčná osoba nebude schopna výslechu. Výslech by měl být realizován co nejdříve od dané události, protože paměť starších lidí může trpět rozličnými nedostatky, čímž vzniká prostor pro lživé informace, i když senioři mohou být přesvědčeni o tom, že vypovídají pravdivě.²⁵

Obvykle se způsob, jak se chovají senioři při spolupráci s osobou, která realizuje výslech, odvíjí od povahových vlastností seniorů, které se v tomto věku zintenzivňují. Vyslychající má proto příležitost setkat se při výslechu seniorů s celou řadou rozličných reakcí. Neexistují ale žádné specifické předpisy, v nichž by byly postupy při vyslychání seniorů nějak ukotveny.

Osoba, která provádí výslech, by si měla dávat pozor na to, aby byly otázky pokládány jednoznačným způsobem. Nemělo by se jednat o otázky sugestivní, protože již výše bylo zmíněno, že senioři mají tendenci jim podléhat. Podobně se je třeba při

²³ MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ ČIRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 27. ISBN 80-86473-86-4.

výsleších starých osob vyhnout pokládání úskočných otázek. Starší osoby by měl vyslýchat zkušený vyslýchající, přičemž lze doporučit ve většině případů volbu mírného a citlivého přístupu. Pokud seniory vyslýchá mladý a nezkušený člověk, může se poměrně snadno stát, že se od nich nic důležitého nedozví z jednoduchého důvodu, že nedokáže dát výsledku takovou podobu, která by byla pro seniora vyhovující. Věkově podobně stará osoba přece jen v seniorovi spíše vyvolá důvěru a porozumění.²⁶ V neposlední řadě nesmí podcenit prostředí a podmínky ve kterých bude výslech seniora prováděn. Nejlepší variantou se jeví vytvoření speciální výslechové místnosti upravené na výslech seniorů.

5.1 Taktika výslechu

Taktika výslechu zahrnuje vyšetřovací metody, které se využívají při samotném výslechu. Jejich správné použití má vést k získání pravdivé a úplné výpovědi, která je klíčová pro objasnění trestné činnosti. Mezi taktickými postupy se nachází navázání psychologického kontaktu mezi vyslýchajícím a vyslýchaným, analýza výpovědi během výslechu, podpora vyslýchaného při překonávání zapomenutých nebo subjektivních nedostatků v jeho výpovědi, a psychologický tlak na osobu, která lživě vypovídá, s cílem získat pravdivé informace. První dva zmíněné postupy jsou považovány za obecné (obligatorní), zatímco ostatní jsou specifické (fakultativní), jelikož jejich použití není vždy nezbytně nutné.²⁷

Co se týká navázání pozitivního vztahu mezi vyslýchajícím a vyslýchaným, na něm lze začít pracovat již v průběhu předvolání k výslechu. Pozornost je nutné věnovat i na první pohled takovému detailu, jaký představuje skutečnost, jestli je lepší pozvat osobu k výslechu osobně, telefonicky nebo písemně. Zajímavý je postřeh, že svědek nemusí být vždy poučován, jako budou následky toho, když se výslechu nezúčastní, protože někdy může být toto poučení právě důvodem toho, že osoba pozbude ochoty se výslechu zúčastnit.²⁸

K dalším taktickým postupům, které mají přispět k navázání pozitivní atmosféry, je možné radit nabídnutí nápoje, zdvořilé vystupování, příjemný zevnějšek vyslýchajícího. V průběhu výslechu by měl vyslýchající vystupovat empaticky

²⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 27. ISBN 80-86473-86-4.

²⁷ NĚMEC, M. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003, s. 59. ISBN 80-7251-141-6.

²⁸ Tamtéž., s. 32.

a korektně, oslovovat vyslýchaného člověka příjmením. Chybou naopak je, když se vyslýchající nechá vyprovokovat, zvyšuje tón hlasu, povyšuje se nebo je ironický. V úvahu by nemělo připadat, aby vyslýchající vyslýchané osobě v průběhu výslechu tykal.²⁹

Součástí etického kodexu vyšetřovatele by pak mělo být, že nebude vyslýchanému slibovat něco, co nemůže ovlivnit s úmyslem, aby vyslýchající vypovídal. Stejně tak by se měl vyvarovat planých slibů.³⁰

Druhý taktický postup se odvíjí od toho, že vyšetřovatel by měl během výslechu být schopen analyzovat poskytovanou výpověď a porovnat ji s dosud zjištěnými důkazy a výpověďmi dalších osob. Ve výpovědích se často vyskytují nesrovnalosti, které lze zpravidla vysvětlit dvěma důvody. Prvním je, že vyslýchaná osoba vypovídá nepravdivě cíleně, druhým důvodem může být neúmyslná deformace výpovědi. Rozpory, které vyslýchající odhalí přímo v průběhu výslechu, se může pokusit okamžitě odstranit. Zde by měl vyšetřující věnovat pozornost nejen verbálnímu sdělení vyslýchaného, ale i neverbální komunikaci. Mnohé může prozradit například nervozita nebo opakující se pohyb.³¹

Třetí výše uvedený taktický postup připadá pro vyslýchajícího v úvahu tehdy, když vyslýchaný informace zdánlivě zapomněl nebo není jeho odpověď zcela přesná, ale je zřejmé, že chce vypovídat popravdě. Obvykle není třeba poskytovat podporu obviněnému, který si pamatuje okolnosti spáchané trestné činnosti. Výjimkou jsou však pachatelé sériových trestných činů, u nichž mohou detaily jednotlivých deliktů splývat, což je vzhledem k povaze jejich činnosti zcela pochopitelné.³²

Pomoc bývá častěji poskytována svědkovi, přičemž osoba, která svědka vyslýchá, musí dbát na to, aby mu nepodávala žádné informace a neovlivňovala jeho výpověď. Tato pomoc může mít různé formy. Může jít například o doporučení, aby svědek soustředil svou pozornost na postupný sled událostí, zakládal svou výpověď na konkrétním bodě, jako je například návrat z práce, a poskytl podrobnosti ve větších detailech. Dále se

²⁹ TIPLICA, M. a kol. *Kriminalistická taktika*. 2., upr. vyd. Praha: Policejní akademie, 1999, s. 70. ISBN 80-7251-007-X.

³⁰ KALVODOVÁ, V., HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 128. ISBN 978-80-210-8072-0.

³¹ STRAUS, J. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 117. ISBN 978-80-7380-095-6.

³² Tamtéž., s. 119.

doporučuje využívat asociace nebo pomůcky, které mohou svědku pomoci. Blahodárně může na svědka působit také výpověď na místě nebo rekognice. Kriminalistická taktika vychází z principu, že na svědka není třeba vyvíjet tlak, a snaha získat informace co nejrychleji může být kontraproduktivní.³³

Rekognice znamená identifikaci věci nebo osoby poškozeným. Při rekognici předmětu je to poškozený, kdo má za úkol rozpoznat věci, přičemž před jejím zahájením musí všechny předměty podrobně popsat, včetně jejich poznávacích znaků. Tento popis je následně zaznamenán během výslechu a řádně protokolován. Rekognice osoby se provádí na základě popisu osoby, která se údajně dopustila trestného činu. Senioři, kteří se s těmito úkony setkávají poprvé, potřebují podrobné vysvětlení a důkladné seznámení s celým procesem. V mnoha případech senioři pachatele identifikují především podle hlasu. Rekognice může být pro seniory v roli svědků, kteří se stali oběťmi trestné činnosti, velmi stresující a vést k negativnímu vlivu na jejich zdraví. Tento stres bývá nejintenzivnější, když si pachatelé opětovně vybaví svou vlastní emocionální újmu a ponížení, kterému byli vystaveni. Je důležité k seniorům přistupovat co nejcitlivěji a brát tyto faktory v úvahu.³⁴

Nejkomplikovanější situací, s níž se musí vyslýchající vyrovnat, je překonání lživé výpovědi. Ta je důkazem toho, že se neuskutečnilo navázání psychologického kontaktu, a naopak vznikl psychologický střet. Metoda psychologického působení na lživě vypovídajícího je v odborné literatuře reflektována jako apel na city a úsudek vyslýchaného člověka, který by měl pochopit nesmyslnost i neudržitelnost své lživé výpovědi.³⁵

Mezi metody psychologického vlivu, které mohou být použity během výslechu, patří například práce s emocionálním napětím vyslýchaného, odhalení příčin lhaní a jejich odstranění, podpora pozitivních charakterových rysů vyslýchané osoby, využívání rozporů ve výpovědích či mezi výpověďmi a dalšími důkazy, a také aplikace reflexivního myšlení u vyslýchaného.³⁶

³³ NĚMEC, M. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003, s. 34–35. ISBN 80-7251-141-6.

³⁴ HEJDA, J. a kol. *Základy kriminalistiky: určeno pro studium na FM VŠE Praha*. Praha: Oeconomica. 2003. 1. vydání. 148 s. ISBN 80-245-0515-0.

³⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z. a SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přeprac. a dopl. vyd. V Praha: C.H. Beck, 2004, s. 333–334. ISBN 80-7179-878-9.

³⁶ STRATUS, J. a kol., *Kriminalistická taktika*. Plzeň 2005, s. 117-120, ISBN 978-80-7380-095-6.

V souvislosti s výše uvedeným je třeba vždy pamatovat na to, že získání výpovědi „oklamáním“ vyslýchaného je důkazem naprosto neúčinným, který je nejen v rozporu se zákonem, ale není v souladu ani s principy, o něž se opírá právní stát.³⁷

³⁷ NĚMEC, M. Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti. Praha: 2003, s. 36, ISBN 80-7251-141-6.

6 Výsledky

Tato podkapitola se zaměřuje na různé typy výsledků, fáze policejního výsledku a problematiku kriminalisticko-taktických metod, které jsou využívány při vyšetřování trestných činů. Výsledek je jednou z nejběžnějších metod v kriminalistické praxi, která slouží k získání důkazů pro objasnění skutečností v dané věci. V některých případech může být jediným způsobem, jak prokázat skutkový stav. Podstatou výsledku je extrakce informací z paměťových stop jednotlivce, které jsou následně reprodukovány. Paměťová stopa odráží objektivní realitu, která byla vytvořena a uložena v lidském vědomí a souvisí s kriminalisticky relevantní událostí. Výsledek tedy představuje specifickou metodu, jejímž cílem je získat relevantní informace uložené v paměti jednotlivce. Tyto informace jsou získávány formou výpovědi při respektování zákonných podmínek a v souladu s právními předpisy. Hlavním cílem je získat úplné a věrohodné informace o okolnostech zkoumané události.³⁸

6.1 Druhy výsledků

V kriminalistické teorii existuje několik druhů výsledků, které se liší podle kritérií, jež jsou použita při jejich hodnocení. Klíčová kritéria zahrnují procesní a kriminalisticko-taktické hledisko.

Z hlediska procesního upravuje výsledky trestní řád, konkrétně zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řádu soudním, ve znění pozdějších předpisů. Tento právní předpis vymezuje různé kategorie vyslýchaných osob. V této práci se podrobněji zaměříme na výsledky svědka (§ 101 trestního řádu), výsledky obviněného (§ 91 trestního řádu) a výsledky znalce (§ 108 trestního řádu).

Z kriminalisticko-taktického pohledu je důležitým faktorem věk vyslýchané osoby. Tento faktor ovlivňuje psychické procesy, které se podílejí na formování a dekodování paměťové stopy. Proto je rozdělení na nezletilé, mladistvé, dospělé a starší osoby zásadní, protože věk může výrazně ovlivnit chování a reakce jedince během výsledku.

³⁸ STRATUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2005, s. 100–102. ISBN 80-86898-40-7.

Dalším zásadním faktorem, který je třeba vzít v úvahu při výslechu, je mentální úroveň osoby, která je vyslýchána. Tento aspekt by měl být vždy brán v úvahu a výslech by měl být přizpůsoben schopnostem a stavu dané osoby. V některých případech je pro realizaci výslechu nezbytná přítomnost psychologa, který zajistí správné vedení výslechu.

Posledním faktorem, který má vliv na průběh výslechu, je fyzický a zdravotní stav vyslýchané osoby. V případě, že je osoba zraněná, nemocná nebo ve vážném zdravotním stavu, je nutné přizpůsobit místo a způsob výslechu. V těchto situacích se výslechy často realizují v nemocnicích nebo v domácím prostředí, aby byly zohledněny zdravotní potřeby osoby.³⁹

V trestním řízení je výslech nástrojem pro získávání důkazů a objasňování skutkového stavu. Procesní postavení seniora může být různé – může vystupovat jako obviněný, svědek nebo osoba podávající vysvětlení podle § 158 odst. 6 trestního řádu. Každé z těchto postavení s sebou nese specifické postupy a práva, která je třeba respektovat.

Pokud je senior v postavení obviněného (§ 91 trestního řádu), je třeba dodržet následující postupy:

- Zjištění totožnosti a poučení (§ 92 trestního řádu): Před prvním výslechem je nutné ověřit totožnost obviněného, seznámit jej s podstatou obvinění a poučit o jeho právech, včetně práva nevypovídat. Obsah poučení se zaznamenává do protokolu.
- Průběh výslechu: Výslech by měl poskytnout úplný a jasný obraz o skutečnostech důležitých pro trestní řízení. Obviněný nesmí být k výpovědi nebo doznání nijak donucován a je nutné šetřit jeho osobnost (§ 91 trestního řádu). Doznání obviněného nezavazuje orgány činné v trestním řízení povinnosti ověřit všechny okolnosti případu. A v neposlední řadě by měly být akceptovány faktory které mohou samotný výslech ovlivnit.

Jestliže senior vystupuje jako svědek (§ 97 trestního řádu), platí následující zásady:

- Povinnost vypovídat (§ 101 trestního řádu): Svědek je povinen vypovídat o tom, co je mu známo o trestném činu a jeho pachateli nebo o okolnostech důležitých

³⁹ STRAUS, J. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 103–104. ISBN 978-80-7380-095-6.

pro trestní řízení. Výpověď může odepřít pouze v případech, kdy by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké (§ 100 trestního řádu), nebo by porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti.

- Poučení a průběh výslechu (§ 101 trestního řádu): Před výslechem je svědek poučen o svých právech a povinnostech. Výslech se provádí tak, aby byl získán co nejúplnější obraz o relevantních skutečnostech, přičemž je třeba respektovat důstojnost a osobnost svědka.

V případech, kdy ještě nebylo zahájeno trestní stíhání, může být senior vyzván k podání vysvětlení:

- Účel podání vysvětlení (§ 158 odst. 6 trestního řádu): Tento institut se uplatňuje ve fázi prověřování, kdy orgány činné v trestním řízení shromažďují informace o možné trestné činnosti. Osoba podávající vysvětlení není v postavení obviněného ani svědka v procesním smyslu.
- Práva a povinnosti (§ 158 odst. 6 trestního řádu): Osoba podávající vysvětlení je povinna uvádět pravdivé údaje a nic nezamlčet. Má právo odepřít podání vysvětlení, pokud by tím mohla přivodit trestní stíhání sobě nebo osobě blízké.

6.2 Fáze výslechu

Fáze výslechu představují jednotlivé kroky, které jsou nezbytné pro provedení efektivního a zákonného výslechu. Každá fáze má svou specifickou funkci a účel, který přispívá k dosažení cíle výslechu – získání pravdivých a relevantních informací. Tyto fáze zahrnují jak přípravu, samotný průběh výslechu, tak i následné ověření a dokumentaci výpovědi. Každý krok je pečlivě naplánován a prováděn s ohledem na právní a etické normy, ale také na specifické potřeby vyslýchané osoby. V rámci této podkapitoly se podíváme na jednotlivé fáze výslechu, jakou mají roli v rámci celkového vyšetřování a jakým způsobem je třeba je provádět pro maximální účinnost a zákonnost procesu.

6.2.1 Přípravná fáze výslechu

Přípravná fáze výslechu je nezbytným krokem pro zajištění efektivního a kvalitního získání informací od vyslýchané osoby. Tento proces zahrnuje pečlivou analýzu dostupných informací, přípravu vhodného prostředí a volbu správného přístupu, který odpovídá charakteru vyslýchané osoby.

Příprava výsledku se dělí na dvě hlavní části: obsahovou přípravu a organizačně-materiální přípravu.

Obsahová příprava – Obsahová příprava zahrnuje shromáždění všech relevantních skutečností k dané situaci, analýzu dostupných důkazních materiálů a formulaci otázek, které by měly být během výsledku pokládány. Cílem je zajistit, aby vyslýchající měl přehled o všech důležitých aspektech případu a mohl klást otázky tak, aby maximalizoval přesnost a věrohodnost získaných informací.

Důležitou součástí obsahové přípravy je také **analýza vyslýchané osoby**, která zahrnuje:

- její dosavadní zkušenosti s právním systémem, možné psychologické nebo fyziologické faktory ovlivňující její schopnost vypovídat,
- vhodný přístup k vedení rozhovoru podle individuálních charakteristik osoby,
- případné kognitivní nebo emocionální bariéry, které by mohly ovlivnit výpověď.

Zvážení těchto aspektů pomáhá přizpůsobit průběh výsledku tak, aby byl co nejefektivnější a zároveň respektoval potřeby vyslýchané osoby. Před výsledkem je vhodné konzultovat případ s odborníky, například psychology nebo sociálními pracovníky, kteří mohou poskytnout užitečné informace o optimálním přístupu k dané osobě.

Organizačně-materiální příprava – Tato část zahrnuje výběr vhodného prostředí, časového rozvrhu a technických prostředků pro výslech. Klíčovými faktory jsou:

- eliminace rušivých vlivů z okolí,
- zajištění pohodlných podmínek pro vyslýchaného,
- přizpůsobení délky výsledku tak, aby byl dostatek času na získání informací bez zbytečné únavy,
- zohlednění fyzických potřeb vyslýchané osoby, včetně možnosti přestávek.

Správná organizace včetně volby vhodného prostoru, světelných a akustických podmínek může výrazně ovlivnit kvalitu výpovědi a přispět k efektivitě celého procesu. Dále je třeba zajistit odpovídající technické vybavení, například audio nebo videozáznamy, pokud je to nutné k zajištění věrohodnosti výpovědi.

Důležitým aspektem přípravy je také stanovení struktury výsledku. Vyslýchající by měl mít jasnou strategii, jak vést rozhovor, včetně přechodů mezi různými fázemi výsledku. To zahrnuje:

- úvodní část, ve které je vyslýchaná osoba seznámena s účelem výsledku,
- hlavní část výsledku, kde jsou kladeny klíčové otázky,
- závěrečnou část, v níž dochází ke shrnutí výpovědi a ověření její konzistence.

Důležitým aspektem přípravy je také zajištění individuálního přístupu k vyslýchané osobě, přizpůsobení výsledku jejím specifickým potřebám a minimalizace vnějších faktorů, které by mohly narušit kvalitu výpovědi. Důkladná příprava výsledku je zásadní pro získání věrohodných a přesných informací. Správné naplánování obsahu i organizačních aspektů umožňuje vyslýcháajícímu efektivně pracovat s informacemi, přizpůsobit průběh výsledku potřebám vyslýchané osoby a minimalizovat vnější faktory, které by mohly narušit kvalitu výpovědi.

To zahrnuje nejen správnou volbu otázek a přístupu, ale i zajištění adekvátního prostředí a podmínek. Kvalitně provedená přípravná fáze tak přispívá k celkové úspěšnosti celého výsledku a ke zvýšení důvěryhodnosti získaných informací, čímž se maximalizuje využitelnost získaných poznatků v rámci trestního řízení, což zahrnuje nejen správnou volbu otázek a přístupu, ale i zajištění adekvátního prostředí a podmínek. Kvalitně provedená přípravná fáze tak přispívá k celkové úspěšnosti celého výsledku a ke zvýšení důvěryhodnosti získaných informací.⁴⁰

6.2.2 Úvodní fáze výsledku – navázání kontaktu

V rámci úvodní fáze výsledku je vyslýcháající policista povinen splnit zákonem stanovené procesní povinnosti výsledku, jako je ověření totožnosti vyslýchaného, jeho poučení o právech a povinnostech, včetně práva na odepření výpovědi, pokud mu to zákon umožňuje. Taktéž je vyslýchaný seznámen s předmětem a důvody jeho výsledku. V rámci úvodní fáze výsledku dochází taktéž k formování prvního psychologického kontaktu mezi vyslýchájącím policistou a vyslýchanou osobou. V kladném případě již tento prvotní kontakt může u vyslýchané osoby vyvolat posílení zájmu pravdivě a úplně vypovídat. Samozřejmě může dojít i k přesně opačné situaci, neboť v praxi často dochází k situacím, kdy vyslýchaná osoba nemá zájem vypovídat vůbec nebo nemá zájem

⁴⁰ NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. 1. vydání. Praha: ABOOK s.r.o., 2017, s. 355–361. ISBN 978-80-906974-0-9.

vypovídat zcela pravdivě. Ke konci úvodní fáze je vhodné, zejména pro efektivnější navázání psychologického kontaktu mezi vyslýchajícím a vyslýchaným uskutečnit například krátký rozhovor na obecná témata, přímo nesouvisející s předmětem jeho výslechu. Toto může pozitivně přispět k uklidnění situace, kdy zároveň vyslýchající zjistí způsob vyjadřování vyslýchaného, bude schopen zhruba odhadnout jeho intelekt a ochotu spolupracovat. Na základě těchto zjištění lze případně upravit i samotný plán výslechu. Na úplný závěr úvodní fáze je vyslýchaný vyzván, aby se souvisle vyjádřil k předmětu svého výslechu.⁴¹

6.2.3 Stádium souvislého líčení – monolog

Po úvodní části výslechu přichází fáze souvislého líčení, v níž vyslýchaná osoba vlastními slovy popisuje svou verzi událostí. Tato fáze je klíčová pro získání co nejpresnějšího a nejpodrobnějšího popisu situace, a proto by měl vyslýchající minimalizovat zásahy do výpovědi. Přerušování je doporučeno pouze v případech, kdy se výpověď významně odchyluje od hlavního tématu, obsahuje nejasnosti nebo je třeba některé části upřesnit.

Důležitým aspektem této fáze je umožnit vyslýchanému, aby svůj monolog podal přirozeně, v rámci svého vlastního tempa a vyjadřovacích schopností. Zásadní je i sledování neverbálních projevů, které mohou naznačovat nesoulad mezi verbální výpovědí a skutečným emočním stavem vyslýchaného. V této fázi výslechu se uplatňuje kriminalisticko-taktická analýza výpovědi, kdy vyslýchající porovnává získané informace s dříve zjištěnými fakty a hledá případné rozpory nebo důležité detaily, které mohou výpověď podpořit či vyvrátit.

Aby byl proces efektivní, vyslýchající se v této fázi vyhýbá kladení přímých otázek a zasahování do přirozeného průběhu výpovědi. I když je zjevné, že vyslýchaný poskytuje nepřesné nebo zavádějící informace, měl by být ponechán prostor pro volné vyprávění, což umožní získat více detailů a přirozeně identifikovat nesrovnalosti. Pozdější fáze výslechu, v níž dochází ke kladení otázek, umožní tato nejasná místa dále rozvinout nebo ověřit.⁴²

⁴¹ STRAUS, J. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 108–111. ISBN 978-80-7380-095-6.

⁴² Tamtéž., s. 109.

6.2.4 Stadium otázek vyslýchajícího a odpovědí vyslýchaného – dialog

Poslední fáze výslechu, tedy dialog, lze označit za fakultativní část výslechu. Používá se až v případě, že informace uvedené v monologické části výslechu nejsou dostačující pro objasnění všech potřebných informací. Může to být i z důvodu, že se vyslýchaná osoba ať již úmyslně či neúmyslně nevyjádřila ke všem podstatným okolnostem, nebo se nevyjádřila dostatečně podrobně. Hlavním úkolem fáze dialogu je otázkami vyslýchajícího policisty objasnit nesrovnalosti ve výpovědi, případně zjistit potřebný detail, ověřit zjištěné skutečnosti nebo konfrontovat vyslýchaného s případnými rozpory (vnitřními v jeho vlastní výpovědi nebo vůči ostatním důkazům).⁴³

V závěrečné fázi výslechu se zaměřujeme na doplnění a zpřesnění informací, odstranění případných nesrovnalostí a ověření pravdivosti výpovědi. V tomto bodě hraje klíčovou roli vyslýchající, který aktivně pracuje s taktickými metodami – formuluje otázky, konfrontuje vyslýchaného s dostupnými důkazy a usměrňuje průběh výslechu tak, aby bylo dosaženo co nejjasnější a nejúplnější výpovědi. Tento proces vyžaduje důkladnou přípravu a podrobnou znalost vyšetřovaného případu.

Zásadní součástí tohoto stadia je přesné zaznamenání všech položených otázek a odpovědí. Důsledná dokumentace zajišťuje nejen přehlednost výpovědi, ale také umožňuje pozdější posouzení, zda byl výslech veden v souladu s právními normami.

Během této fáze se vyslýchající může setkat se třemi různými situacemi:

- Vyslýchaná osoba je ochotna spolupracovat a podává pravdivou, celistvou a konzistentní výpověď.
- Vyslýchaná osoba chce vypovídat pravdu, ale její výpověď obsahuje nepřesnosti, mezery nebo rozpory ve vztahu k objektivně zjištěným skutečnostem.
- Vyslýchaná osoba se záměrně snaží zkreslit skutečnosti nebo podává nepravdivou výpověď.

V každém z těchto případů je úlohou vyslýchajícího správně identifikovat motivace a úroveň důvěryhodnosti výpovědi a podle toho vést další průběh výslechu.⁴⁴

⁴³ STRAUS, J. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 112. ISBN 978-80-7380-095-6.

⁴⁴ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 470–476. ISBN 978-80-7380-589-0.

6.2.5 Dokumentace výsledku

Záznam výsledku představuje zásadní součást celého procesu, neboť slouží jako důkazní materiál a zachycuje obsah výpovědi v nezměněné podobě. Je nezbytné, aby byly všechny relevantní informace věrně zaznamenány, a to tak, aby odpovídaly skutečnému průběhu výsledku a zachovaly kriminalistickou hodnotu získaných údajů.

Standardní formou dokumentace je písemný protokol, který obsahuje nejen samotnou výpověď, ale také strukturu výsledku, tedy fázi volného líčení a následný dialog mezi vyslychaným a vyslychajícím. Důležité je přesné uvedení všech položených otázek a odpovědí, přičemž je třeba se vyhnout jakémukoli zkreslování či interpretaci ze strany vyslychajícího. Otázky by měly být formulovány neutrálně, bez použití sugestivních nebo zavádějících formulací, které by mohly ovlivnit odpovědi vyslychané osoby.

Kromě písemného protokolu lze výsledek zaznamenávat také pomocí technických prostředků, jako jsou audio nebo video nahrávky. Tato forma dokumentace přispívá k vyšší míře přesnosti a umožňuje zpětnou kontrolu věrnosti záznamu. Při jakékoli formě dokumentace je klíčové dbát na zásady výstižnosti, objektivity, autenticity a jednoznačnosti, aby byla výpověď co nejvěrnějším odrazem skutečně zaznamenaných informací.⁴⁵

Náležitosti protokolu o výsledku dle trestního řádu:

- **Identifikační údaje:** V protokolu musí být uvedeno místo, datum a čas výsledku, označení orgánu, který výsledek provádí, a jména všech přítomných osob (§ 55 odst. 1 trestního řádu).
- **Totožnost vyslychané osoby:** Musí být ověřena a zaznamenána, včetně poučení o jejích právech a povinnostech (§ 92 trestního řádu pro obviněného, § 101 trestního řádu pro svědka).
- **Obsah výpovědi:** Musí být zapsán v co nejpřesnější podobě, přičemž se výslovně uvádějí otázky a odpovědi, včetně případných nejasností či odmítnutí odpovědi.
- **Záznam o průběhu výsledku:** Protokol obsahuje informace o způsobu výsledku a případných zvláštnostech, například přerušení výsledku nebo změně prostředí (§ 55 odst. 2 trestního řádu).

⁴⁵ STRAUS, J. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 124–125. ISBN 978-80-7380-095-6.

- **Podepsání protokolu:** Protokol musí být podepsán vyslýchanou osobou, orgánem provádějícím výslech a zapisovatelem (§ 55 odst. 3 trestního řádu). Pokud vyslýchaná osoba odmítne podpis, tato skutečnost se zaznamená v protokolu.⁴⁶

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

7 Kvantitativní výzkum – dotazníkové šetření

7.1 Výzkumný problém

Výslech seniora představuje specifický proces ovlivněný řadou faktorů. Vzhledem k rostoucí populaci seniorů a jejich častému vystupování v roli svědků či obětí trestných činů je nezbytné identifikovat klíčové aspekty, které ovlivňují přípravnou fázi výslechu. Dosud zůstávají specifika přípravy výslechu seniorů nedostatečně zmapovaná. Proto je důležité zjistit, jaké podmínky a přístupy mohou zajistit efektivní a eticky provedený výslech seniora.

7.2 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jaké faktory nejvíce ovlivňují přípravnou fázi výslechu seniorů, a formulovat doporučení pro optimalizaci tohoto procesu. Výzkum se zaměřuje na zkušenosti policistů provádějících výslechy seniorů a na identifikaci nejvýznamnějších bariér i přístupů, které mohou přispět k efektivitě výslechu.

7.3 Výzkumné otázky

- 1) Jaké faktory nejvíce ovlivňují přípravnou fázi výslechu seniorů?
- 2) Jak policisté vnímají potřebu speciálně upravené výslechové místnosti pro seniory?
- 3) Jaké zkušenosti mají policisté s komunikací se seniory během výslechu?
- 4) Jaké dovednosti považují policisté za klíčové pro efektivní komunikaci se seniory při výslechu?

7.4 Metodika výzkumu

Tento výzkum je realizován prostřednictvím kvantitativní metody dotazníkového šetření. Dotazníky jsou distribuovány mezi policisty, kteří mají zkušenosti s výslechy seniorů. Výzkum se zaměřuje na získání statisticky relevantních dat, jež umožní identifikovat klíčové faktory ovlivňující přípravu výslechu.

7.5 Výběr metodiky

Byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu, protože umožňuje získat objektivní a zobecnitelné výsledky. Dotazníkové šetření bylo vybráno pro svou efektivitu při sběru dat od většího počtu respondentů, což umožňuje identifikaci trendů a vzorců ve zkušenostech policistů.

7.6 Popis metodiky

Výběr respondentů: Respondenti jsou vybíráni z řad policistů, kteří mají přímou zkušenost s výslechy seniorů.

Dotazník: Obsahuje uzavřené i otevřené otázky zaměřené na faktory ovlivňující přípravnou fázi výslechu, zkušenosti policistů a návrhy na zlepšení procesu.

Způsob sběru dat: Dotazníky jsou distribuovány elektronicky i v tištěné formě.

Analýza dat: Data jsou vyhodnocena pomocí základních statistických metod, které umožní odhalit souvislosti mezi jednotlivými faktory.

7.7 Vzorek respondentů

Výzkum probíhá na vzorku policistů, kteří mají zkušenosti s výslechy seniorů. Předpokládaný počet respondentů se pohybuje mezi 50 až 100, aby bylo možné získat reprezentativní data. Výběr respondentů je založen na jejich odbornosti a praxi v oblasti výslechů seniorů.

7.8 Stanovení hypotéz

Na základě dosavadních poznatků byly formulovány následující hypotézy:

H1: Fyzický a psychický stav seniora má významný vliv na kvalitu jeho výpovědi během výslechu.

H2: Policisté na základě svých zkušeností nevnímají potřebu speciálně upravené výslechové místnosti pro seniory.

H3: Většina policistů neabsolvovala školení na komunikaci se seniory při výslechu.

Výstupy tohoto výzkumu poskytnou doporučení pro zlepšení přípravy výsledků seniorů a napomohou k efektivnějšímu a citlivějšímu přístupu k této specifické skupině.

7.9 Dotazníkový formulář

Formulář obsahuje 12 otázek, které se týkají:

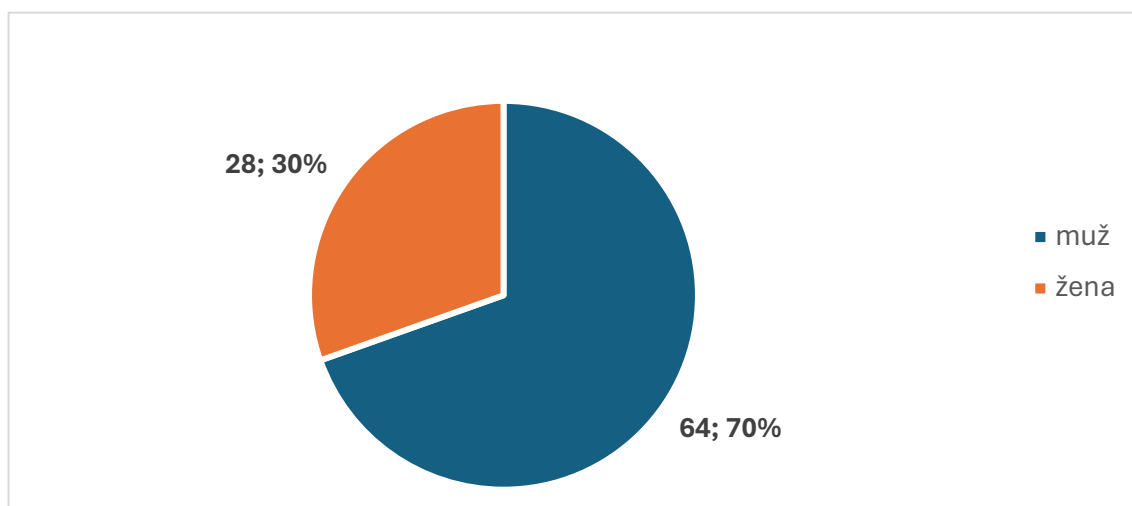
- 1) **Základních informací** – jako je pohlaví, délka služby a pracovní zařazení.
- 2) **Zkušeností s výsledky seniorů** – frekvence provádění výsledků, dostupnost speciálních výsledkových místností a výcviku v této oblasti.
- 3) **Faktorů ovlivňujících výsledky** – jaké faktory komplikují výsledky seniorů, jaké jsou potřeby v přípravných fázích a co by bylo užitečné pro zlepšení procesu výsledků.
- 4) **Hodnocení zkušeností s výsledky seniorů** – dotaz na subjektivní hodnocení obtížnosti výsledků seniorů a možnost vyjádření vlastních postřehů a návrhů na zlepšení praxe

Výsledky tohoto dotazníkového šetření poskytnou důležité poznatky, které přispějí k optimalizaci procesu výsledku seniorů a zlepšení podmínek pro jejich realizaci.

8 Vyhodnocení šetření

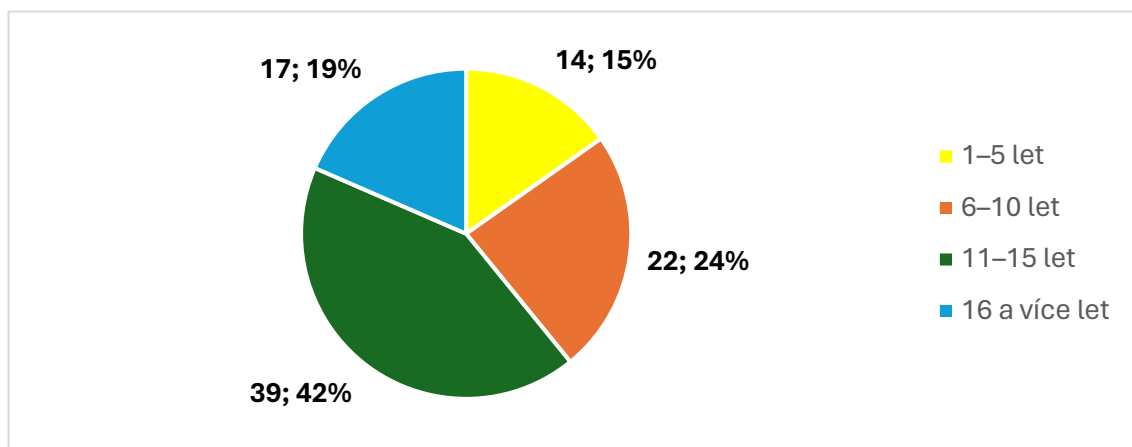
Dotazník byl distribuovaný jak v tištěné formě, tak elektronicky na portále survio.com. Celkem bylo vyhodnoceno 92 vyplněných dotazníků kdy 10 bylo v tištěné formě a 82 v elektronické formě. Sběr dat probíhal v celkové délce jednoho měsíce.

Graf 1: Jste:⁴⁷

Mezi dotazovanými policisty převažovali muži (70 %), zatímco ženy tvořily menšinu (30 %).

Graf 2: Jak dlouho jste ve služebním poměru jako policista České republiky?⁴⁸

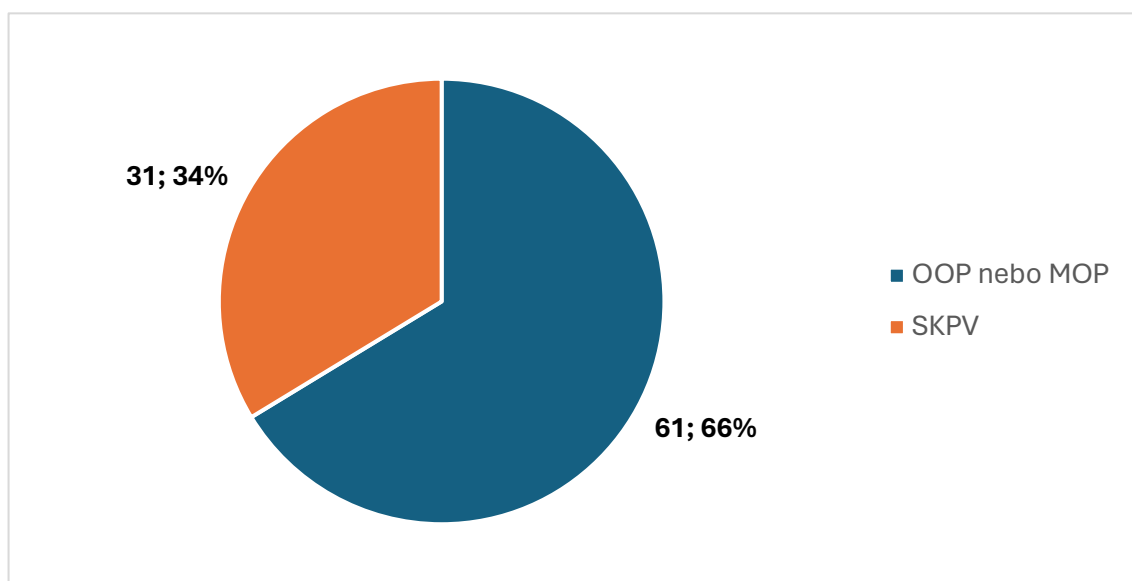

Nejvíce zastoupenou skupinou byli policisté s praxí 11-15 let (42 %), následovali policisté s praxí 6-10 let (24 %) dále 16 více let (19 %) a nejméně je policistů sloužících 1-5 let (15 %).

⁴⁷ Vlastní zdroj.

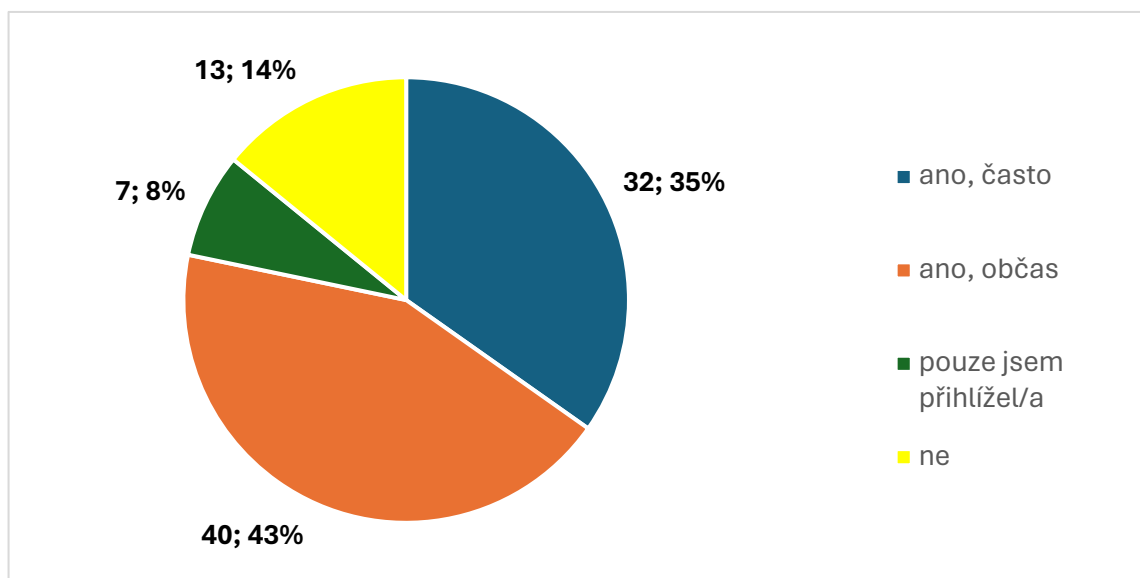
⁴⁸ Vlastní zdroj.

Graf 3: Kde jste služebně zařazen/a?⁴⁹

Z celkového počtu nejvíce respondentů je z OOP nebo MOP (66 %) a z SKPV (34 %).

Graf 4: Prováděl/a jste již výslech seniora?⁵⁰

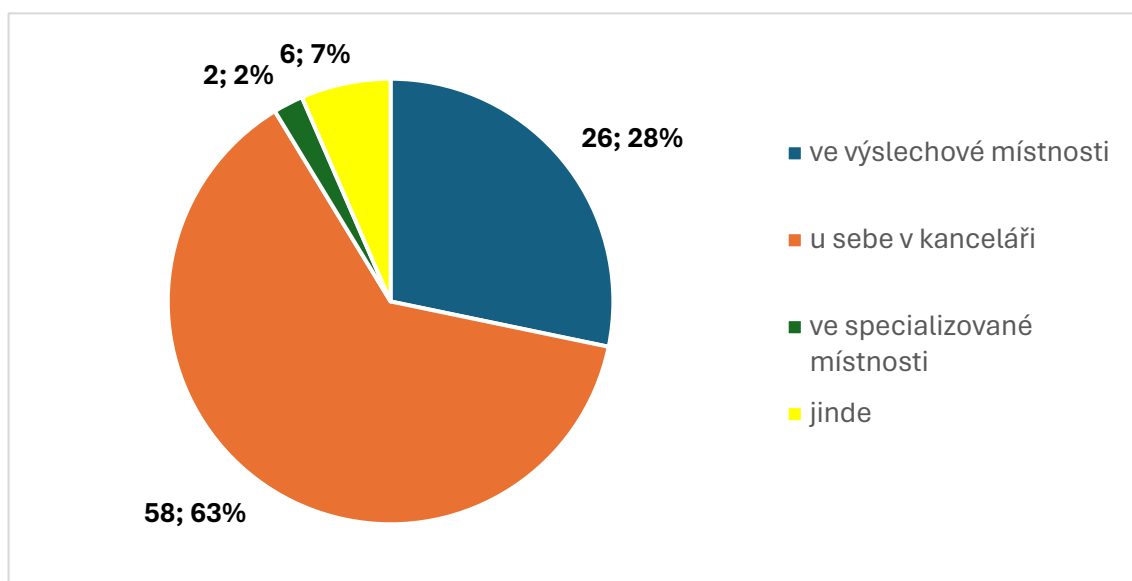

43 % respondentů provádělo výslech seniorů občas, 35 % často, 14 % jenom přihlíželo a 8% výslech neprovádělo.

⁴⁹ Vlastní zdroj.

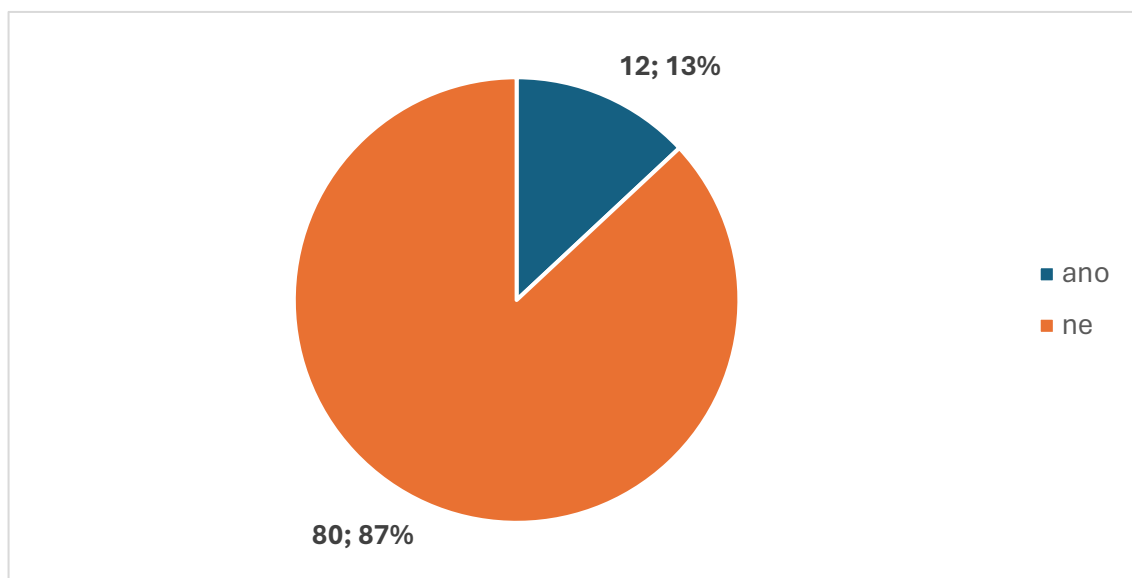
⁵⁰ Vlastní zdroj.

Graf 5: Kde nejčastěji provádíte výslechy seniorů?⁵¹

63 % provádí výslech u sebe v kanceláři, 28 % ve výslechové místnosti, 7 % ve specializované místnosti a 2 % jinde.

Graf 6: Máte k dispozici výslechovou místnost uzpůsobenou na výslechy seniorů?⁵²

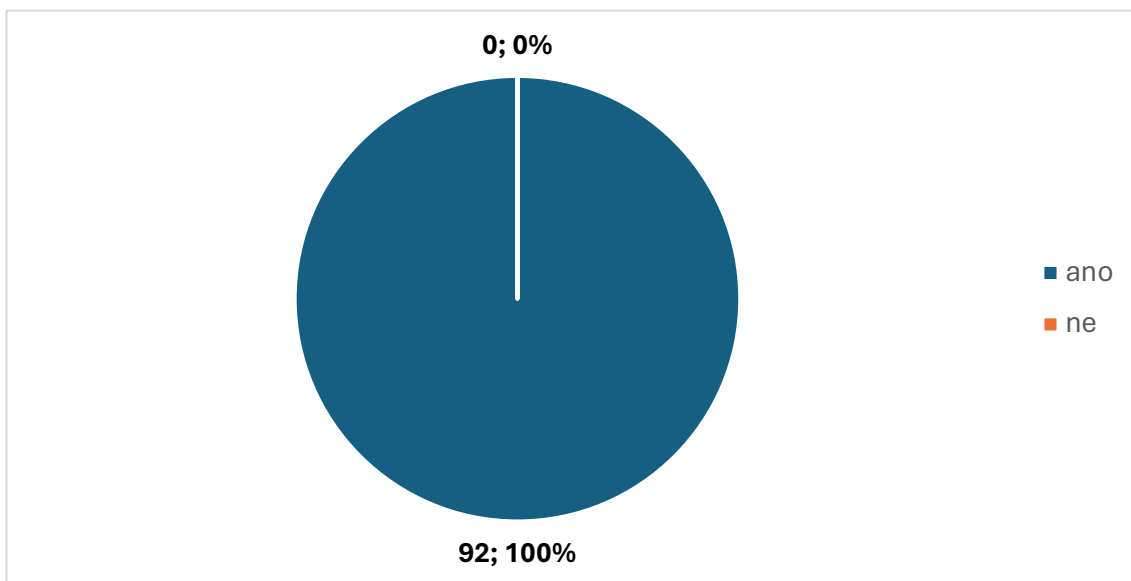

87 % respondentů odpovědělo že nemá výslechovou místnost přizpůsobenou výslechům seniorů a 13 % odpovědělo že takovou místnost mají k dispozici.

⁵¹ Vlastní zdroj.

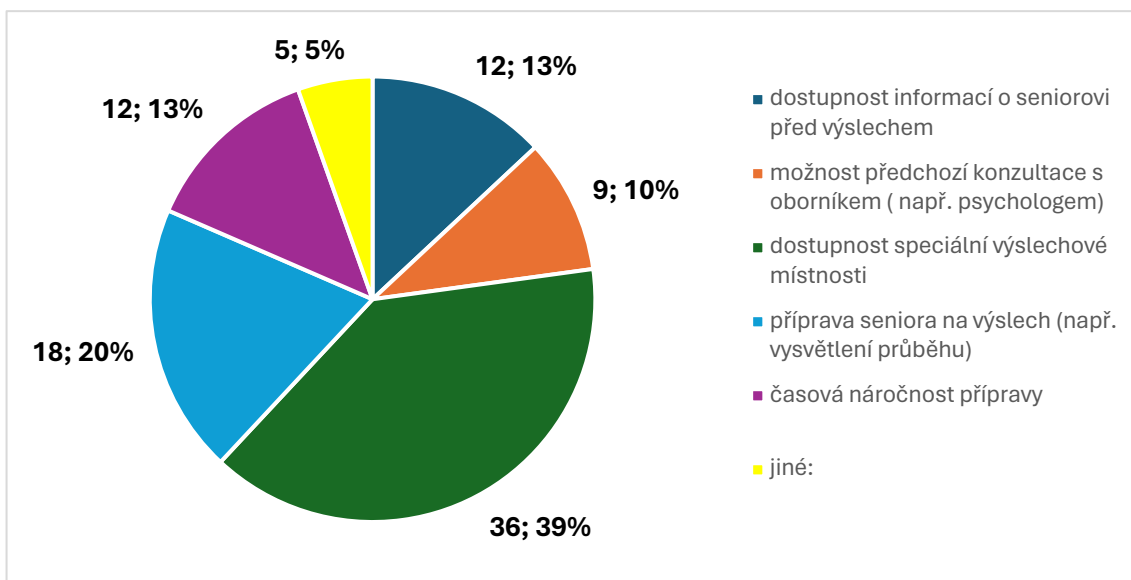
⁵² Vlastní zdroj.

Graf 7: Pokud nemáte speciálně upravenou výlekovou místnost pro seniory, uvítal/a byste takovou možnost?⁵³

100 % respondentů by uvítala mít k dispozici speciální výlekovou místnost pro seniory.

Graf 8: Jaké faktory nejvíce ovlivňují přípravnou fázi výlehu seniorů?⁵⁴

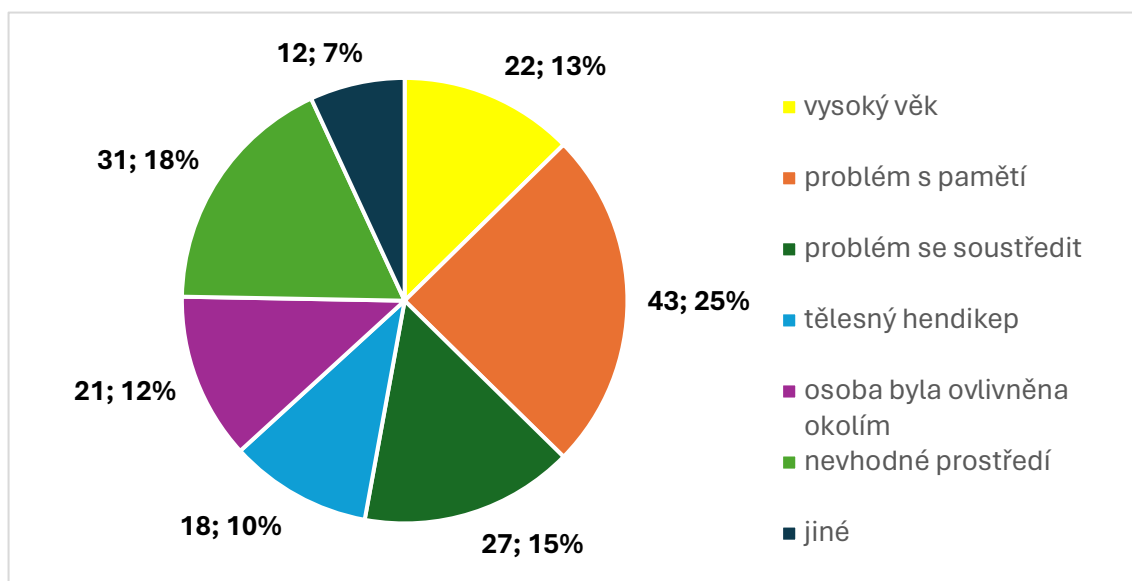

Přípravnou fázi nejvíce ovlivňuje dostupnost speciální výlekové místnosti 39 %, dále 20% příprava seniora na výlech, 13% časová náročnost přípravy, stejně tak 13% dostupnost informací o seniorovi před výlechem, 10% možnost konzultace s odborníkem a na posledním místě 5% jiné.

⁵³ Vlastní zdroj.

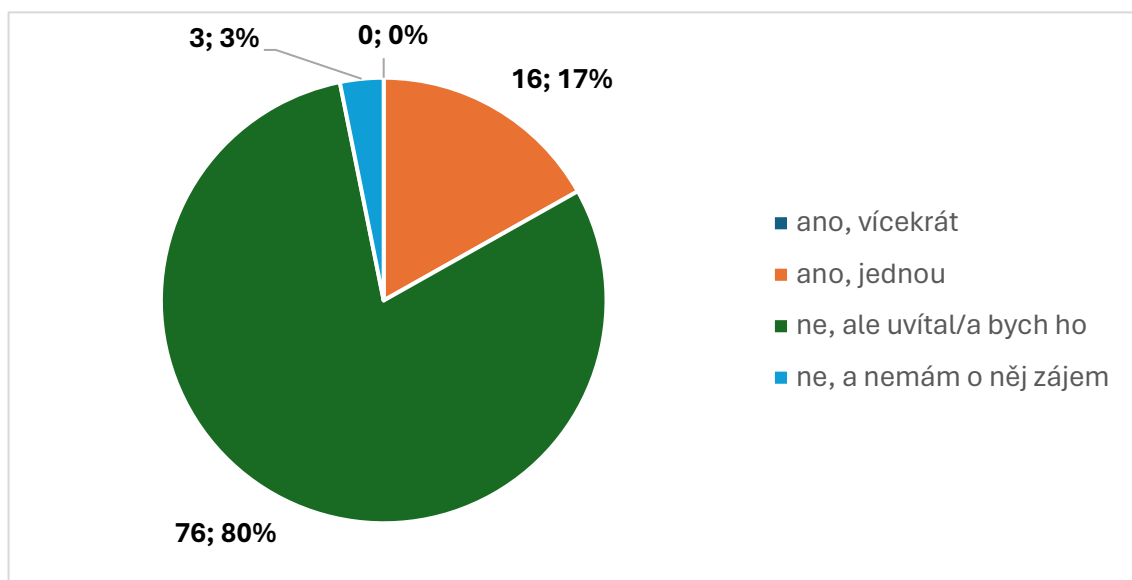
⁵⁴ Vlastní zdroj.

Graf 9: Pokud jste prováděl/a výslech seniorů, jaké faktory ho podle Vás nejvíce komplikují?⁵⁵

Nejvíce výslech seniorů ovlivňuje problém s pamětí 25 %, 18% nevhodné prostředí, 15% problém se soustředit, 13% vysoký věk, 12% osoba je ovlivněna okolím, 10% tělesný hendikep a nejméně 7% jiné.

Graf 10: Absolvoval/a jste někdy školení na komunikaci se seniory při výslechu?⁵⁶

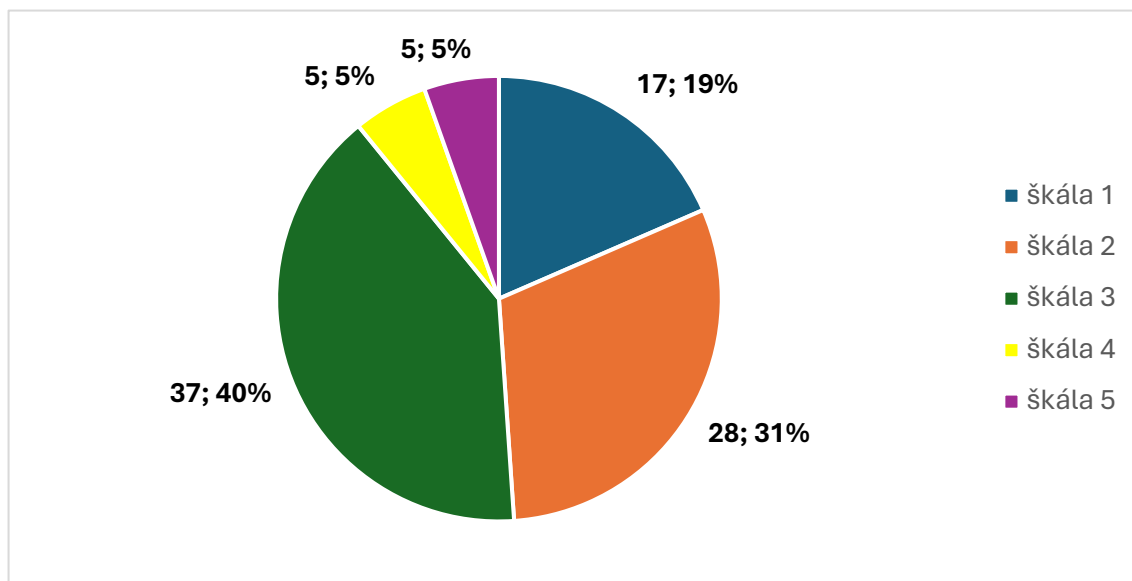

80 % neabsolvovali školení na komunikaci se seniory, 17 % absolvovali školení jednou, 3 % o něj nemá zájem nikdo neabsolvoval školení vícekrát.

⁵⁵ Vlastní zdroj.

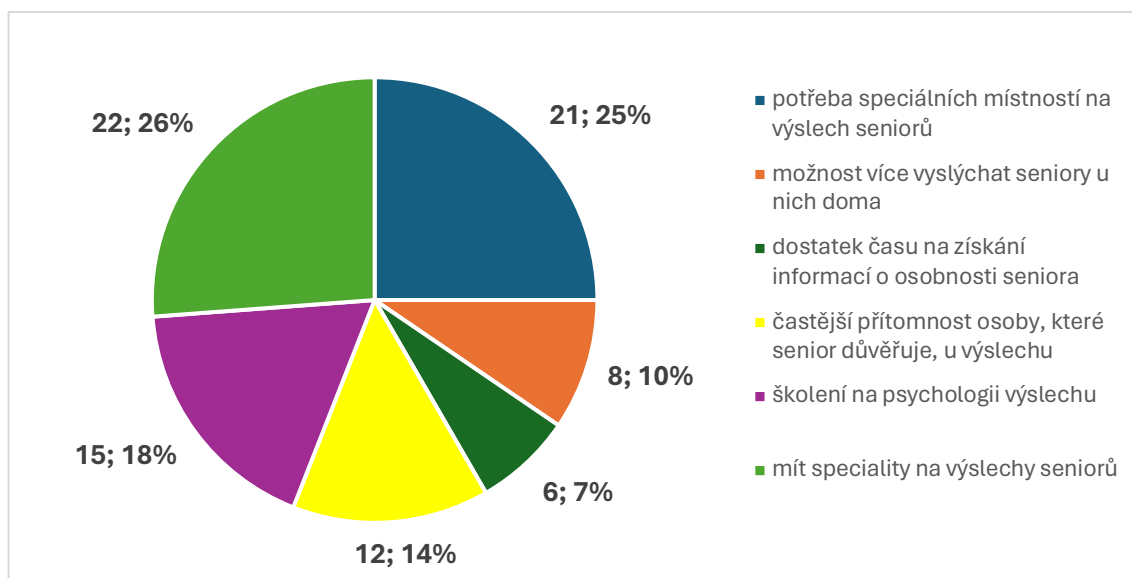
⁵⁶ Vlastní zdroj.

Graf 11: Jak byste zhodnotil/a svou zkušenost s výslechy seniorů?⁵⁷ (škála 1-5, kde 1 = velmi obtížné, 5=velmi snadné)

40 % uvedlo škálu 3, 31 % škálu 2, 19 % škálu 1, a 5 % škálu 4 a 5.

Graf 12: Máte nějaké vlastní postřehy nebo návrhy ke zlepšení výslechu seniorů?⁵⁸

26 % by chtělo mít speciality na výslech seniorů, 25 % chtějí speciální místnosti pro výslech seniorů, 18 % by uvítalo školení na psychologii výslechu, 14 % by chtěli mít u výslechu osobu, které senior důvěřuje, 10 % by uvítalo vyslýchat seniory v domácím prostředí, 7 % by chtělo dostatek času na získání informací o osobnosti seniora

⁵⁷ Vlastní zdroj.

⁵⁸ Vlastní zdroj.

8.1 Diskuze k výsledkům šetření

Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo získat informace o zkušenostech a názorech policistů na provádění výslechů seniorů. V následujícím vyhodnocení budou prezentovány výsledky jednotlivých grafů, které se zaměřují na demografické údaje, délku služebního poměru, zařazení do konkrétních útvarů, frekvenci a podmínky provádění výslechů, a také na faktory ovlivňující kvalitu těchto výslechů. Analýza těchto výsledků přispěje k identifikaci klíčových oblastí, které by mohly být zlepšeny pro efektivnější a citlivější přístup k seniorům při výsleších v rámci Policie České republiky.

Graf č.1 ukazuje, že mezi dotazovanými policisty převažovali muži (70 %), zatímco ženy tvořily menšinu (30 %). Tento výsledek odráží dlouhodobý trend v policii, kde muži dominují. V posledních letech dochází k vyššímu počtu policistek, kdy lze předpokládat, že v budoucnu může dojít k vyváženějšímu zastoupení žen u Policie České republiky.

Graf č.2 ukazuje délku služebního poměru policistů České republiky. Nejvíce zastoupenou skupinou byli policisté s praxí 11-15 let (42 %), následovali ti s praxí 6-10 let (24 %). Méně početní byli policisté s praxí 16 a více let (19 %) a nejméně bylo policistů s praxí 1-5 let (15 %). Výsledky naznačují, že většina policistů má středně dlouhou praxi, což může svědčit o stabilitě ve službě. Menší podíl nových policistů může signalizovat vyšší nároky na přijetí do služby nebo nižší fluktuaci v profesi. Nižší počet krátce sloužících policistů může být způsobeno tím, že ti ještě neprovádějí výslechy.

Graf č. 3 ukazuje, kde jsou respondenti služebně zařazeni. Nejvíce policistů je zařazeno na odděleních obvodní a místní policie (OOP nebo MOP) – 66 %, následování policisty ze specializovaných útvarů, konkrétně ze služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV), kteří tvoří 34 %. Tento výsledek může ukazovat na širší početní zastoupení policistů na základních útvarech, jako jsou OOP a MOP, které pokrývají každodenní policejní činnost a přímou interakci s veřejností. Menší podíl policistů v SKPV může být způsoben jejich specializací, kdy výslechy seniorů neprovádí v takové míře jako na základních útvarech.

Graf č.4 ukazuje, jak často respondenti prováděli výslechy seniorů. Největší skupina (43 %) uvedla, že výslechy seniorů provádí občas, 35 % respondentů je provádí často, 14 % pouze přihlíží a 8 % výslechy vůbec neprovádí. Tento výsledek naznačuje, že výslechy seniorů jsou poměrně běžné, ale ne každodenní, což může souviset s konkrétními případy, které si vyžádají tento typ výslechu. Menší podíl respondentů,

kteří výsledky neprováděli, může naznačovat že, výsledky provádějí policisté, kteří mají s výsledky seniorů zkušenosti.

Graf č. 5 ukazuje, kde respondenti nejčastěji provádějí výsledky seniorů. Nejvíce respondentů (63 %) provádí výsledky u sebe v kanceláři, 28 % ve výsledkové místnosti, 7 % ve specializované místnosti a 2 % na jiných místech. Tento výsledek naznačuje, že většina výsledků probíhá v prostředí, které není zcela ideální. Nižší počet výsledků ve specializovaných místnostech může znamenat, že takové místnosti nejsou zatím k dispozici anebo probíhají ve speciálních výsledkových místnostech, které slouží na výsledek zvláště zranitelných osob.

Graf č. 6 ukazuje, že většina respondentů (87 %) nemá k dispozici výsledkovou místnost uzpůsobenou pro výsledky seniorů, zatímco 13 % uvedlo, že takovou místnost mají. Tento výsledek naznačuje, že většina policistů nemá specializované vybavení pro výsledky seniorů, což může znamenat, že výsledky probíhají v běžných prostorách, které nejsou přizpůsobeny specifickým potřebám starších osob. Je možné, že absence specializovaných místností může ovlivnit komfort a efektivitu těchto výsledků, a v budoucnu by bylo vhodné zvážit zlepšení těchto podmínek pro lepší zacházení se seniory při výsledcích.

Graf č. 7 ukazuje, že všichni respondenti (100 %) by uvítali mít k dispozici speciálně upravenou výsledkovou místnost pro seniory. Tento jednoznačný výsledek naznačuje, že existuje silná poptávka po zlepšení podmínek pro výsledky starších osob. Speciálně upravená místnost by mohla zlepšit komfort seniorů během výsledku a přispět k efektivnějšímu a citlivějšímu zacházení s touto specifickou skupinou. Zajištění takového prostoru by mohlo výrazně podpořit profesionální přístup a respekt vůči potřebám seniorů při výsledcích.

Graf č. 8 ukazuje faktory, které nejvíce ovlivňují přípravnou fázi výsledku seniorů. Největší vliv má dostupnost speciální výsledkové místnosti (39 %), následována přípravou seniora na výsledek (20 %) a časovou náročností přípravy (13 %). Dále se 13 % respondentů vyjádřilo, že důležitá je dostupnost informací o seniorovi před výsledkem, 10 % zdůrazňuje možnost konzultace s odborníkem a 5 % zmiňuje jiné faktory. Tento výsledek naznačuje, že příprava na výsledky seniorů vyžaduje specifické podmínky a pečlivé plánování. Nejvíce je kladeno důraz na vhodné prostředí pro výsledky, což může značně ovlivnit úspěšnost a citlivost celé procedury. Ostatní faktory, jako příprava

seniora a dostupnost informací, ukazují na nutnost komplexního přístupu k výsledkům starších osob.

Graf č. 9 ukazuje faktory, které nejvíce komplikují výsledky seniorů. Největší vliv na komplikace má problém s pamětí (25 %), následovaný nevhodným prostředím (18 %) a problémy se soustředěním (15 %). Dále 13 % respondentů uvedlo, že výsledky komplikují vysoký věk, 12 % zmiňuje vliv okolí na osobu, 10 % tělesný hendikep a 7 % zmiňuje jiné faktory. Tento výsledek ukazuje, že výsledky seniorů jsou často ovlivněny zdravotními a kognitivními problémy, které mohou výrazně ztížit komunikaci a přesnost informací. Nevhodné prostředí a vnější vlivy ukazují na důležitost vytvoření vhodných podmínek pro tyto výsledky, které by měly brát v úvahu specifické potřeby seniorů a zajistit citlivý a efektivní přístup.

Graf č. 10 ukazuje, že většina respondentů (80 %) nikdy neabsolvovala školení na komunikaci se seniory při výsledku. 17 % absolvovalo školení pouze jednou, 3 % uvedlo, že o takové školení nemají zájem, a žádný respondent neabsolvoval školení vícekrát. Tento výsledek naznačuje, že školení zaměřená na specifické potřeby seniorů při výsledcích jsou v policejním prostředí stále nedostatečná. To může vést k tomu, že policisté nejsou plně připraveni na výzvy spojené s výsledkem starších osob. Zajištění pravidelných školení na tuto problematiku by mohlo významně zlepšit přístup k seniorům a pomoci lépe zvládat specifické komunikační bariéry, které mohou vzniknout během výsledku.

Graf č. 11 ukazuje hodnocení zkušenosti s výsledky seniorů na škále od 1 do 5. Nejvíce respondentů (40 %) hodnotilo svou zkušenost na úrovni 3, což naznačuje střední úroveň obtížnosti. 31 % respondentů označilo svou zkušenost za spíše obtížnou (škála 2), 19 % za velmi obtížnou (škála 1), a pouze 5 % uvedlo, že výsledky seniorů byly snadné (škály 4 a 5). Tento výsledek naznačuje, že výsledky seniorů jsou pro většinu policistů relativně náročné, což může být způsobeno různými faktory, jako jsou kognitivní problémy, zdravotní stav nebo obtíže v komunikaci. Zlepšení podmínek pro výsledky a další školení by mohlo pomoci zmírnit tyto obtíže a zlepšit kvalitu výsledků.

Graf č. 12 ukazuje návrhy a postřehy respondentů ke zlepšení výsledků seniorů. Nejvíce respondentů (26 %) by uvítalo odborníky specializující se na výsledky seniorů, 25 % by chtělo mít k dispozici speciální místnosti pro výsledky starších osob. Dále 18 % respondentů vyjádřilo zájem o školení na psychologii výsledku, 14 % by chtělo mít u výsledku přítomnou osobu, které senior důvěřuje. 10 % by preferovalo vyslýchat

seniory v domácím prostředí a 7 % zdůraznilo důležitost dostatečného času na získání informací o osobnosti seniora. Tento výsledek ukazuje na potřebu zlepšení podmínek pro výslechy seniorů, přičemž nejčastějšími návrhy jsou specializovaní odborníci, speciální místnosti a přítomnost důvěryhodné osoby. Zlepšení těchto oblastí by mohlo přispět k efektivnějšímu a citlivějšímu přístupu k seniorům při výsleších.

Závěrem lze k vyhodnocení uvést, že výsledky ukazují na několik klíčových oblastí, které by mohly zlepšit kvalitu a efektivitu výslechů seniorů v rámci Policie České republiky. Většina respondentů jsou muži s praxí střední délky, což naznačuje stabilitu v profesi. Významným faktorem je zařazení policistů na oddělení, kde jsou výslechy seniorů prováděny nejčastěji, přičemž většina výslechů probíhá v kancelářích, což není ideální prostředí. Respondenti jednoznačně preferují speciálně přizpůsobené místnosti pro výslechy seniorů a uvítali by školení zaměřená na komunikaci a psychologii výslechu, aby lépe zvládli specifické výzvy, jako jsou kognitivní problémy nebo zdravotní stav seniorů. Vysoký podíl respondentů se shoduje na nutnosti přítomnosti odborníků a důvěryhodné osoby při výslechu, což by mohlo přispět k efektivnějšímu a citlivějšímu přístupu. Celkově lze konstatovat, že pro zlepšení výslechů seniorů je nezbytné zlepšit podmínky, školení a vybavení, což by vedlo k lepší komunikaci a efektivnější práci s touto specifickou skupinou.

8.2 Vyhodnocení hypotéz

H1: Fyzický a psychický stav seniora má významný vliv na kvalitu jeho výpovědi během výslechu.

Výsledky ukazují, že mezi faktory, které nejvíce komplikují výslechy seniorů, byly uvedeny problémy s pamětí (25 %), soustředěním (15 %), vysoký věk (13 %) a další zdravotní problémy. Tyto faktory mohou výrazně ovlivnit kvalitu výpovědi seniora. Tímto způsobem tedy byla hypotéza **H1 potvrzena**, protože výslechy seniorů jsou skutečně ovlivněny jejich fyzickým a psychickým stavem.

H2: Policisté na základě svých zkušeností nevnímají potřebu speciálně upravené výslechové místnosti pro seniory.

Tato hypotéza se ukazuje jako **nepotvrzená**. Všichni respondenti uvedli, že by uvítali speciálně upravenou výslechovou místnost pro seniory, což naznačuje silnou poptávku po zlepšení podmínek pro výslechy této specifické skupiny. Odpovědi tedy

ukazují, že policisté naopak vnímají potřebu speciálně přizpůsobeného prostoru pro výslechy seniorů.

H3: Většina policistů neabsolvovala školení na komunikaci se seniory při výslechu.

Tato hypotéza byla **potvrzena**, protože většina respondentů (80 %) uvedla, že nikdy neabsolvovala školení zaměřené na komunikaci se seniory při výslechu. Pouze 17 % absolvovalo školení jednou, což ukazuje na výrazný nedostatek školení v této oblasti.

Závěr:

Hypotéza H1 byla potvrzena, stejně jako H3, zatímco hypotéza H2 byla vyvrácena, protože většina policistů vyjádřila potřebu speciálně upravené výslechové místnosti pro seniory.

8.3 Doporučení pro praxi

Na základě výsledků dotazníkového šetření lze formulovat následující doporučení pro praxi v oblasti výslechů seniorů:

Zlepšení podmínek pro výslechy seniorů

Vzhledem k tomu, že většina respondentů uvedla, že by uvítala speciálně upravenou výslechovou místnost pro seniory, doporučujeme investovat do vytvoření speciálních výslechových místností přizpůsobenými potřebám starších osob. Tato místnost by měla být vybavena komfortním nábytkem a měla by brát v úvahu specifické potřeby seniorů, jako je zajištění jejich pohodlí, snížení stresu a zajištění intimity během výslechu.

Zaměření na školení policistů na komunikaci se seniory

Vzhledem k tomu, že 80 % respondentů nikdy neabsolvovalo školení na komunikaci se seniory při výslechu, doporučujeme pravidelná školení zaměřená na specifické potřeby starších osob. Tato školení by měla zahrnovat nejen techniky efektivní komunikace s osobami s kognitivními problémy nebo zdravotními obtížemi, ale také základní principy psychologie výslechu, které umožní citlivější přístup k seniorům.

Vytvoření multidisciplinárních týmů pro výslechy seniorů

Výsledky ukazují, že výslechy seniorů jsou často komplikovány jejich zdravotními problémy (např. paměťové problémy, problémy se soustředěním).

Doporučujeme proto spolupráci s odborníky na seniory, jako jsou psychologové, sociální pracovníci nebo geriatrické sestry, kteří by mohli policistům pomoci lépe pochopit a zvládnout výzvy, které při výslechu seniorů vznikají.

Zajištění dostatečného času pro přípravu výslechu

Příprava na výslechy seniorů by měla být pečlivější a důkladnější než u jiných věkových skupin. Doporučujeme, aby policisté měli dostatek času na seznámení se s osobními a zdravotními informacemi seniora před výslechem. Tato příprava by mohla pomoci zmírnit stres a zlepšit kvalitu výpovědi.

Zajištění přítomnosti důvěryhodné osoby při výslechu

Vzhledem k tomu, že 14 % respondentů uvedlo, že by preferovali přítomnost osoby, které senior důvěřuje, doporučujeme umožnit přítomnost důvěryhodné osoby (např. rodinného příslušníka nebo pečovatele) při výslechu seniora. Tento krok by mohl zvýšit komfort seniora a usnadnit mu komunikaci s vyšetřovateli.

Zlepšení psychologické podpory pro seniory během výslechu

Vzhledem k tomu, že výslechy seniorů mohou být komplikovány jejich psychickým stavem, doporučujeme zahrnutí psychologické podpory během výslechu. Psycholog by mohl asistovat při hodnocení kognitivních funkcí seniora a zajistit, že výslech probíhá v souladu s potřebami a schopnostmi osoby. Tato podpora by mohla pomoci nejen při zajištění kvality výpovědi, ale i v ochraně práv seniora.

Častější výslechy v domácím prostředí

Výslechy v domácím prostředí mohou snížit stres seniora, protože se cítí bezpečněji a uvolněněji, což pozitivně ovlivňuje kvalitu jeho výpovědi. Znamé prostředí mu dodává pocit jistoty, díky čemuž se lépe soustředí na samotný výslech a jeho průběh. Tento přístup zároveň umožňuje přizpůsobit výslech individuálním potřebám seniora, což vede k získání přesnějších a pravdivějších informací.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala problematikou faktorů ovlivňujících přípravnou fázi výslechu seniorů. Vzhledem ke stárnutí populace a zvětšujícímu se podílu seniorů v trestním řízení, ať už jako svědků, obětí nebo dokonce obviněných, je téma výslechu seniorů vysoce aktuální. Cílem práce bylo popsat klíčové aspekty, které mohou ovlivnit průběh a efektivitu přípravné fáze výslechu seniorů, a formulovat doporučení, jež by mohla napomoci ke zkvalitnění tohoto procesu.

V teoretické části byla provedena podrobná analýza odborné literatury a relevantních studií zaměřených na psychologické, sociální a fyziologické aspekty přípravné fáze výslechu seniorů. Bylo zjištěno, že mezi klíčové faktory patří věk, zdravotní stav, kognitivní schopnosti, psychická odolnost, ale také prostředí, ve kterém je výslech veden, a samotný přístup vyslychajícího. Příprava výslechu seniorů vyžaduje nejen odborné znalosti z oblasti kriminalistiky, ale také schopnost empatické komunikace a adaptabilitu na individuální potřeby vyslychané osoby.

Praktická část práce byla realizována formou kvantitativního výzkumu, který proběhl mezi policisty. Dotazníkové šetření potvrdilo důležitost kvalitní přípravy a citlivého přístupu k seniorům. Klíčové zjištění ukázala, že senioři mohou mít ztíženou schopnost soustředění, horší paměť a jsou často ovlivněni stresem z neznámého prostředí. Důležitou roli hraje i důvěra ve vyšetřovatele, která může značně ovlivnit ochotu spolupracovat a podávat pravdivé informace. V neposlední řadě je velmi důležité zřízení speciálních výslechových místností pro výslech seniorů.

Na základě výsledků výzkumu byla formulována doporučení pro zlepšení přípravné fáze výslechu seniorů. Patří mezi ně specializované školení policistů zaměřené na psychologické a komunikační aspekty přípravy výslechu seniorů, důležitost přizpůsobení prostředí s minimem rušivých elementů a více individualizovaný přístup ke každému vyslychanému seniorovi. Také bylo doporučeno větší využití technologií, jako jsou audio a videozáznamy, pro zvýšení objektivitu přípravy výslechu a snížení nutnosti opakovaného vyslychání, které může u seniorů zvyšovat stresovou zátěž.

Výsledky této bakalářské práce potvrzují, že správně vedená přípravná fáze výslechu seniorů může nejen zlepšit kvalitu získaných informací, ale také přispět k ochraně seniorů před sekundární viktimizací a ke zvýšení jejich důvěry v právní systém. Tato práce tak poskytuje nejen teoretický základ pro další výzkum v oblasti přípravy

výslechů seniorů, ale také praktická doporučení, která mohou být implementována do praxe. V budoucnu by bylo vhodné rozšířit výzkum o kvalitativní analýzu konkrétních případů a jejich vliv na efektivitu přípravy výslechů, což by mohlo přispět k další optimalizaci metod používaných při práci se seniory v rámci trestního řízení.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

ČÍRTKOVÁ, L. a VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2.

ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-86-4.

DESSAINTOVÁ, M. P. *Nezačínajte stárnout, Jak žít co možná nejdéle příjemně, samostatně a důstojně*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-255-6.

DVOŘÁČKOVÁ, D. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4138-3.

GEORGI, H., DRAGOMIRECKÁ, E. a JAROLÍMOVÁ, E. *Psychologie stárnutí a stáří: v domovech pro seniory*. 4., aktualiz. vyd. Psyché. Praha: Grada, 2024. ISBN 978-80-271-5065-6.

HEJDA, J. a kol. *Základy kriminalistiky: určeno pro studium na FM VŠE Praha*. Praha: Oeconomica. 2003. 1. vydání. 148 s. ISBN 80-245-0515-0.

JOBÁNKOVÁ, M. a kol. *Kapitoly z psychologie pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví, 2002. ISBN 80-7013-365-1.

KALVODOVÁ, V., HRUŠÁKOVÁ, M. a kol. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. 503 s. ISBN 978-80-210-8072-0.

MATOCHOVÁ, J. *Psychologie práva: speciální část*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2008. ISBN 978-80-248-1929-7.

MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. 296 s. ISBN 978-80-247-4580-0.

MUSIL, J., KONRÁD, Z. a SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. přeprac. a dopl. vyd. V Praha: C.H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9.

NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. 1. vydání. Praha: ABOOK s.r.o., 2017. 548 s. ISBN 978-80-906974-0-9.

NĚMEC, M. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. 136 s. ISBN 80-7251-141-6.

PORADA, V. a kol. *Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 1018 s. ISBN 978-80-7380-589-0.

PROTIVINSKÝ, M. *Taktika výslechu obviněného a svědka v přípravném řízení*. Praha: SPN, 1978. ISBN neuvedeno.

ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. 2. přepr. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-829-5.

SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-846-5.

SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu: v domovech pro seniory*. 4., aktualiz. vyd. Psyché. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3.

STRATUS, J. a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2005, 278 s. ISBN 80-86898-40-7.

STRAUS, J. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.

TIPLICA, M. a kol. *Kriminalistická taktika*. 2., upr. vyd. Praha: Policejní akademie, 1999. 162 s. ISBN 80-7251-007-X.

Články

BALABÁN, M. Výslech. *Křesťanská revue*, 2019, roč. 86, s. 12–13. ISSN 0023-4613.

GRANBOM, M. et al. A public health perspective to environmental barriers and accessibility problems for senior citizens living in ordinary housing. *BMC Public Health*, 2016, roč. 16, č. 1, s. 1–11. DOI: 10.1186/s12889-016-3369-2.

VRIJ, A. et al. Psychological perspectives on interrogation. *Perspectives on Psychological Science*, 2017, roč. 12, č. 6, s. 927–955. DOI: 10.1177/1745691617706515.

Legislativní zdroje

ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Elektronické zdroje

ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Senioři v ČR v datech* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, n.d. [cit. 2025-03-14]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/seniori-v-cr-v-datech-ajnoatmxkq>

ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2022* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2022. [cit. 2024-12-06]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>

Seznam zkratek

ČR – Česká republika

PČR – Policie České republiky

zák. – zákon

č. – číslo

Seznam tabulek a grafů

Graf 1: Jste:	40
Graf 2: Jak dlouho jste ve služebním poměru jako policista České republiky?.....	40
Graf 3: Kde jste služebně zařazen/a?	41
Graf 4: Prováděl/a jste již výslech seniora?	41
Graf 5: Kde nejčastěji provádíte výslechy seniorů?	42
Graf 6: Máte k dispozici výslechovou místnost uzpůsobenou na výslechy seniorů?	42
Graf 7: Pokud nemáte speciálně upravenou výslechovou místnost pro seniory, uvítal/a byste takovou možnost?	43
Graf 8: Jaké faktory nejvíce ovlivňují přípravnou fázi výslechu seniorů?	43
Graf 9: Pokud jste prováděl/a výslech seniorů, jaké faktory ho podle Vás nejvíce komplikují?	44
Graf 10: Absolvoval/a jste někdy školení na komunikaci se seniory při výslechu?	44
Graf 11: Jak byste zhodnotil/a svou zkušenost s výslechy seniorů? (škála 1-5, kde 1 = velmi obtížné, 5=velmi snadné)	45
Graf 12: Máte nějaké vlastní postřehy nebo návrhy ke zlepšení výslechů seniorů?	45

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazníkové šetření	60
---	----

Příloha č. 1: Dotazníkové šetření

Tento dotazník je součástí výzkumu zaměřeného na zkušenosti policistů s výslechy seniorů. Vyplnění zabere přibližně 5 minut a je anonymní. Prosíme, odpovídejte podle svých zkušeností. Děkuji za váš čas!“

1) Jste:

- muž
- žena

2) Jak dlouho jste ve služebním poměru jako policista České republiky?

- 1–5 let
- 6–10 let
- 11–15 let
- 16 a více let

3) Kde jste služebně zařazen/a?

- OOP nebo MOP
- SKPV
- jiné: _____

4) Prováděl/a jste již výslech seniora?

- ano, často
- ano, občas
- pouze jsem přihlížel/a
- ne

5) Kde nejčastěji provádíte výslechy seniorů?

- ve výslechové místnosti na oddělení (místnost určená pro všechny výslechy)
- u sebe v kanceláři
- ve specializované místnosti přizpůsobené na výslechy seniorů
- jinde: _____

6) Máte k dispozici výslechovou místnost uzpůsobenou na výslechy seniorů?

- ano
- ne

7) Pokud nemáte speciálně upravenou výslechovou místnost pro seniory, uvítal/a byste takovou možnost?

- ano
- ne

8) Jaké faktory nejvíce ovlivňují přípravnou fázi výslechu seniorů? (možno vybrat více odpovědí)

- dostupnost informací o seniorovi před výslechem
- možnost předchozí konzultace s odborníkem (např. psychologem)
- dostupnost speciální výslechové místnosti
- příprava seniora na výslech (např. vysvětlení průběhu)
- časová náročnost přípravy
- jiné: _____

9) Pokud jste prováděl/a výslech seniorů, jaké faktory ho podle Vás nejvíce komplikují? (možno vybrat více odpovědí)

- vysoký věk
- problém s pamětí
- problém se soustředěním
- tělesný hendikep (bolest, pohybové omezení)
- osoba byla ovlivněna okolím
- nevhodné prostředí
- jiné: _____

10) Absolvoval/a jste někdy školení na komunikaci se seniory při výslechu?

- ano, vícekrát
- ano, jednou
- ne, ale uvítal/a bych ho
- ne, a nemám o něj zájem

11) Jak byste zhodnotil/a svou zkušenost s výsledky seniorů?

- (škála 1-5, kde 1 = velmi obtížné, 5=velmi snadné)

1 2 3 4 5

12) Máte nějaké vlastní postřehy nebo návrhy ke zlepšení výsledků seniorů?